

Zondagsschoolboekje

Titel: Vakantie in Oostdorp

Auteur: Annie Sanders

Illustrator: Mies Bloch

Uitgever: Jan Haan N.V., Groningen

Druk: 1

Jaar van uitgave: 1957

VAKANTIE IN OOSTDORP

ANNIE SANDERS

VAKANTIE
IN OOSTDORP

GEILLUSTREERD DOOR MIES BLOCH

JAN HAAN N.V. - GRONINGEN

I. HET REUZE-PLAN

„Jo! Jò! Kom es gauw hier, ik heb een kei van een nieuwtje!” Met een kleur van opwinding op z'n bol-rond gezicht, stormde Koos van Donk de speelplaats op.

„Wat is dat dan?” vroeg Govert Tyling, die net aan kwam lopen en 't geschreeuw van Koos hoorde.

Maar voor hem was 't geweldige nieuws niet bestemd.

„Och niks, vent, schiet op!” beet Koos hem toe en hij zocht zijn vriend Jo Segering op, die in een hoek bij een paar klasgenoten stond en die hij schielijk meetrok naar de andere kant van de speelplaats.

„Zeg Jo, luister eens! Gisteravond was m'n oom bij ons, je weet wel, oom Paul uit de Van Goensstraat, en wat denk je, dat die kwam vertellen?”

„Ja, hoe moet ik dat nou weten? Ik ben er toch niet bij geweest!”

„Nou, moet je horen, zeg! Oom Paul had een reuze-plan bedacht. Volgende week krijgt-ie vakantie, dan wil hij twee grote kampeertenten huren en daar gaan we dan veertien dagen mee uit. Hij zelf en tante met Free en de meisjes, moeder met Tobie en mij, en jij ook, als je zin hebt. Nou, wat zeg je d'r van?”

Jo's ogen schitteren. Natuurlijk had hij zin! Die oom Paul, de enige broer van Koos' moeder, was een man uit duizend. Die wist nu precies elk jaar wat leuk te verzinnen. In de vorige zomervakantie had hij met Free, zijn zoon, en met Koos en Jo lange fietstochten gemaakt, telkens weer ergens anders naar toe. Geloof maar, dat die uitstapjes fijn geweest waren! Jo glunderde nog, als hij er aan terug dacht. En nu dit weer!

„Waar wil-die dan heen?”

„Dat weten we nog niet, dat vertelt oom ons wel, als 't zover is,

7

Maar hij zoekt vast wel een mooi plekje uit, laat dat maar aan hem over. 't Is nou alleen nog de vraag, of jouw vader en moeder het ook goed vinden!”

Daar was Jo geen seconde bang voor. Zijn ouders kenden de moeder van Koos en ze kenden oom Paul ook. Aan zulke mensen zouden ze hem best veertien dagen durven toevertrouwen. De jongens konden voorlopig niet over het reuze-plan doorpraten, want de schoolbel kondigde aan, dat het tijd was, om hun lokaal op te zoeken. Van leren zou vandaag wel niet veel komen, want morgen ging de vakantie in en dan was er die laatste morgen en middag zoveel op te ruimen, dat je 't eigenlijk geen gewone schooldag noemen kon.

Een paar dagen later was er bij Koos thuis vergadering. Moeder had Tobie, het broertje van Koos, wat vroeger dan anders in bed gestopt, zodat er rustig gepraat kon worden. Oom Paul en tante An waren er met Free en Rita, de oudste van hun twee dochtertjes. Bep, de kleinste, was onder de hoede van een buurmeisje thuis gebleven. Natuurlijk was Jo er ook. Zijn ouders hadden het goed gevonden, dat hij kamperen ging, en waren nu zelf mee gekomen, om te horen wat er besproken werd. Mevrouw Van Donk had het druk met thee schenken voor al die mensen. 't Gebeurde niet vaak, dat ze zoveel bezoek tegelijk kreeg. Maar onder het theeschenken door was ze met haar gedachten geen ogenblik weg van 't gepraat om haar heen.

„Wat zouden we allemaal mee moeten nemen?” vroeg tante An. „Borden natuurlijk en lepels en vorken, en beddegoed ook!”

„Beddegoed, moef” kwam Free teleurgesteld. „Ik dacht, dat we op strò gingen slapen! Dat is toch lekker warm, of niet, pa?”

„Ja, jongen, dat wel, maar ik denk niet, dat je moeder en tante Loes daar veel voor voelen - en ons nufje zeker ook niet!”

Oom Paul keek een beetje plagend naar Rita, die haar neus al optrok bij de gedachte alleen. Maar nu kreeg ze een kleur.

„Hè, toe nou, pa!” pruilde ze verwijtend. „Dàt is niet aardig!”

9

„'t Is toch maar gekheid!” suste haar moe. „Maar pa heeft gelijk, Free. Voor tante en mij met de kleintjes moet er in elk geval beddegoed zijn, en als jullie met je vieren op stro willen slapen, dan moet je toch minstens één deken over hebben. 't Kan in de nacht nog kil genoeg wezen, al is het zomer!”

„Dan nemen we vier dekens mee voor de mannentent en een volledige beduitrusting voor de dames!” besliste oom Paul. De jongens glunderden van plezier om die „mannentent”, want nu was het net, of zij óók grote mensen waren.

Daar kwam tante Loes met een nieuwe moeilijkheid voor de dag.

„Waar moeten we ons eten op gaar krijgen? We kunnen toch geen fornuis of kookkachel meesjouwen!”

Natuurlijk, dat ging niet. 't Zou een mooi gezicht wezen, oom Paul en de jongens met hun vieren worstelend onder zo'n zwaar geval als een kachel! Nee, daar moest wat anders op verzonnen worden.

„Ik heb wel eens gelezen, dat je in zo'n tent op petroleum kookt”, zei tante An. „Ik heb een petroleumstel en jij ook, hé, Loes? Maar we zullen er wel drie moeten hebben, denk ik!”

„Aan het derde kan ik u wel helpen!” viel mevrouw Segering nu opens in. „Wij hebben er nog één op zolder staan, we gebruiken het zelf wel nooit, maar 't is nog heel best. Dat moet Jo dan morgenochtend maar dadelijk even naar beneden halen en schoonmaken!”

Jo kneep zijn moeder in haar arm van dankbaarheid, zodat ze verschrikte afweerde:

„Jongen, houd op, als 't je blijft, je zou me bont en blauw knijpen!”

„Dat is dan ook alweer opgelost!” knikte oom Paul tevreden. „En nu gaan jullie allemaal eens opnoemen, wat er zo al mee moet, dan neem ik papier en potlood en schrijf alles op!”

Zo begonnen ze met elkaar een hele lijst op te maken, waaraan zelfs Rita dapper meedeed. 't Is niet te geloven, wat er nog allemaal op kwam te staan. Beddegoed, handdoeken, eet- en theegerei, een spiegel, kam, parapluie en schaar - om van

10

het speelgoed voor de meisjes en Tobie nog maar te zwijgen. „Nu nog mooi weer, dan zijn jullie er!” zei Jo's vader, toen alles secuur genoteerd was. „En hoe denk je er nu over, vrouw? Jo kan morgen uitslapen en jij desnoods ook wel een uurtje, maar ik moet op tijd naar kantoor!” „Ja, wij stappen ook op!” besloot oom Paul. „We houden tante en Koos maar uit bed, als we nog langer blijven!” Zo was mevrouw Van Donk binnen tien minuten al haar visite in eens kwijt. „Nu maar gauw naar boven, jongen!” zei ze tegen Koos. Maar vóór hij de kamer uit ging, sloeg hij even zijn arm om haar hals. Dat deed hij maar een heel enkel keertje, en dan nog alleen, als hij zeker wist, dat er geen mens in de buurt was. „Als vader nou ook nog mee kon, hé, moeder? Dat zou helemaal fijn wezen!” Moeder zuchtte even. „Ja, Koos, dat zou het zeker, maar dat gaat nu eenmaal niet. Een stuurman hoort op 't water, daar is niets aan te doen!” En zachter liet ze er op volgen: „Je bidt toch wel elke dag voor vader, of God hem bewaren wil op die grote, gevaarlijke zee?” Koos zei niets terug. Hij knikte stil, gaf z'n moeder een kus en ging naar zijn slaapkamer.

11

II. DE PRET BEGINT

„Ziezo, dames en heren! Allemaal klaar? Dan gaan wel!” Vóór het huis van de familie Segering stond het hele gezelschap opgesteld. Gisteren hadden oom Paul en de jongens met hun vieren de kampeertenten weggebracht en in orde gemaakt. Het meeste, wat ze daarginds nodig hadden, was op die tocht gelijk meegenomen. Toch hadden ze met de beste wil niet alles in eens kunnen vervoeren, en zo kwam het, dat ze nu ook nog heel wat bij zich hadden. Jo had drie petroleumstellen, benevens een waterketel en een paar pannen, in een grote mand op zijn bagagedrager gepakt. De „karren” van Free en Koos waren beladen met speelgoed, terwijl oom Paul en de dames ieder een kind op de fiets hadden. Nu gaf oom dan het sein tot vertrek, en vrolijk namen ze afscheid van mevrouw Segering, die in haar voordeur stond, om het stel na te wuiven. „Dag, moeder, tot over twee weken, hoor!” „Dag, mevrouw, de groeten aan uw man, als hij thuis komt!” Toen rinkelden tot slot alle fietsbellen tegelijk en daar zwaaiden ze af. De jongens hadden pret voor tien onder 't rijden en dat was heus geen wonder. Zij waren de enigen, behalve oom Paul, die precies wisten waar de reis heen ging. Zelfs de moeders waren niet helemaal op de hoogte gebracht. Ze zouden wel zien, waar ze terecht kwamen, had oom op alle nieuwsgierige vragen onverstoorbaar geantwoord. Maar ze moesten er wel op rekenen, dat 't een heel lange fietstocht zou worden. Nu, dat werd het. 't Ging de stad uit, een heideveld door, waaraan geen eind leek te komen, en toen een zandweg op. „Waar breng je ons toch heen, Paul?” riep tante Loes naar haar broer. „Je bent toch niet van plan, om door te fietsen tot het eind van de wereld?”

12

„Dat nu niet direct, zusjellief!” klonk het lachend terug. „'k Zou trouwens niet weten, waar ik dat eind moest zoeken, want ze hebben mij altijd geleerd, dat de wereld rond is. Maar troost je: het langste stuk hebben we gehad!” Ja, dat kon oom wel zeggen, maar voorlopig had het er nog niet veel van. Toen ze zich met moeite door de zandwoestijn heen gewerkt hadden, wat met de zwaar-bepakte fietsen bijna een half uur duurde, kwamen ze op een straatweg, die naar een dorp scheen te voeren. „Hé, hé!” zuchtte tante An, toen hen zo wat midden op die weg ratelend een boerenwagen voorbij reed. „Hé, hé! Einde-lijk komen we weer eens een mens tegen!” „Een erg vriendelijk mens lijkt het me anders niet!” merkte oom Paul op, toen de voerman hen gepasseerd was zonder hun groet te beantwoorden. „Hij kan in gedachten gezeten hebben!” vergoelijkte tante Loes. „Tobie, pas op, vent, wat ga je doen?” Het antwoord op die vraag was een plof, onmiddellijk gevolgd door een geschreeuw, of er iemand vermoord werd. Tobie, die nog eens even had willen om kijken naar de zwijgende man op de wagon, had door een onvoorzichtige beweging zijn evenwicht verloren en was padoes van zijn moeders fiets gebuiteld. Natuurlijk werd er nu vlug halt gehouden. Mevrouw Van Donk was al afgestapt en de hele troep volgde haar voorbeeld. Gelukkig bleek Tobie er nog al goed af gekomen te zijn, de schrik was erger geweest dan het ongeval zelf. Een schaafwondje aan de knie, dat was alles. „Ja, kereltje, dat komt er van, als je niet stil zit!” zei oom Paul, terwijl hij hem opbeurde. „Kijk maar niet zo benauwd, Loes, 't is best afgelopen. Ik geloof, dat ik die jonkheer nu verder maar voor mijn rekening neem, dan kan hij voorop zitten en dan ontgaat me niets van wat hij in zijn schild voert!” „Mag ik dan bij u achterop, tante Loes?” bedelde Rita, die dol op Tobie's moeder was. „Ik zal niet om kijken onderweg!” Ja, dat vond tante Loes dan ook maar veiliger. Tobie was echter niet te bewegen zich weer op de fiets te la-

13

ten zetten. Er was heel wat geduld nodig, om hem zo ver te krijgen. Toch lukte 't eindelijk. Opgelucht bestegen ze allen hun karretjes weer en de tocht werd voortgezet. Het ongelukje van daareven was meteen een les geweest voor Bep, oom Pauls jongste spruit, die anders nog wilder was dan haar neefje, maar zich de rest van de weg doodstil hield op tante An's bagagedrager.

Ze hadden nu werkelijk het langste stuk gehad. Na het dorp door gereden te zijn, waar ze zo goed als niemand ontmoetten, omdat het net de tijd van 't middageten was, bereikten ze een heuveltje, waar ze tegenop moesten.

„Nu maar afstappen!” besliste oom. „Het laatste eindje kunnen we wel lopen!”

Zo gebeurde het. Met de fietsen aan de hand en de jongste kinderen hangend aan moeders rokken, ging het tegen de heuvel op en er aan de andere kant weer bij neer.

„We zijn er, mensen!” kondigde Jo triomfantelijk aan.

Ja, hoor, ze waren er. In een laagte tussen twee heuvels in, stonden op een klein afstandje van elkaar de tenten te wachten. „Ons bed is al opgemaakt voor vannacht!” juichte Rita. „Moe, zullen we eens gauw kijken, of ze 't goed gedaan hebben?”

„Nee, nee, nu direct niet. We gaan eerst wat eten. Toe, jongens, laat het afladen van de fietsen ook maar zo lang. Voor vanmiddag is er brood met kaas, dus hebben we de petroleumstellen niet dadelijk nodig!”

„Moeten we er dan niets bij drinken, tante?” wou Koos weten. „Ik zou niet weten wát, jongen. 'k Heb er geen seconde aan gedacht, om wat koffie of thee mee te nemen, en je moeder zeker ook niet!”

Nee, mevrouw Van Donk had er ook niet zo gauw bij stil gestaan. Er werd toch altijd nog iets vergeten, dat zag je maar weer.

Gelukkig wist Free er wat op.

„Hier dicht in de buurt is een boerderij, daar hebben we gistieren ook het stro voor de tenten gehaald. Misschien verkopen

15

III. OP VERKENNING UIT

Het duurde een aardig tijdje vóór ieder genoeg had gegeten. Van zo'n lange rit op de fiets krijg je honger, en de jongens vooral lieten zich de goed belegde boterhammen en de melk best smaken. Ze boden om zo te zeggen tegen elkaar op, wie de grootste portie naar binnen kon werken.

Maar er kwam toch een eind aan de maaltijd, en toen ze allemaal klaar waren, maakte oom het programma voor de middag op.

„Nu gaan wij met ons viertje eerst vlug de fietsen leeg pakken, dan kunnen de kleintjes hun speelgoed krijgen en zijn die voorlopig tevreden gesteld. En als dat gebeurd is, moeten de dames eens zeggen, wat voor boodschappen er gedaan moeten worden, dan stel ik voor, dat de jongheren daar op hun gemak voor gaan zorgen!”

„Op de fiets, pa?” hapte Free al toe, die niets liever deed dan karren.

Maar dat viel tegen.

„Nee, zoonlief, fietsen kun je deze dagen nog méér dan genoeg. Lopen is ook een gezonde sport, en 't is meteen een mooie gelegenheid, om de omgeving hier eens op je slofjes te verkennen!”

„In de eerste plaats moet er water zijn, om de kopjes te wasen!” commandeerde tante An. „En ik had graag, dat dat éerst gebeurde, vóórdat er met die fietsen begonnen wordt. De kleintjes kunnen nog wel een ogenblik wachten op hun speelgoed!”

„Komaan, jongens, dan maar naar de boerin!” schikte oom Paul zich. „Vader is de baas, maar wat moeder zegt moet gebeuren!”

En vrolijk ging het mannelijk deel van 't gezelschap, op Tobie na, er op uit, om water te halen.

17

ze daar wel melk. We hebben de boer en z'n vrouw al gesproken, hé, pa? Het zijn wát aardige mensen!”

Tante An had de grote huishoudportemonnaie al uit haar zak gehaald. „Gaan jullie dan met je drieën maar eens vragen, jullie weten de weg. Ik zal je twee flessen geven, die hebben we wel meegenomen. En hier is een gulden, daar krijg je nog van terug, denk er om!”

De jongens gunden zich amper de tijd om de flessen en geld aan te pakken. Ze holden weg en kwamen terug met de boerin zelf, een dikke blozende vrouw, die eens kennis maken wou met haar tijdelijke burens. Ze vertelde, dat het eigenlijk hun gewoonte niet was, om melk uit huis te verkopen. Maar natuurlijk konden de jongheren elke dag een paar flessen komen halen en aardappels ook, hoor, zoveel als de dames belfden. Met de prijs zouden ze 't wel schappelijk maken, dat kwam best in orde.

Toen de spraakzame boerenvrouw na ruim twintig minuten eindelijk weggeschommeld was, werden één-twee-drie de boterhammen uitgekapt. Eén petroleumstel was onderhand tóch afgeladen, een klein beetje petroleum had de boerin meegebracht. De melk werd opgezet en gekookt, en weldra zaten ze allemaal voldaan te smullen.

16

„Had jij niet mee gewild, Rita?” vroeg tante Loes aan haar oudste nichtje.

„Naar zo'n vieze boerderij met allemaal varkens en andere beesten? Nee, hoor!”

Mevrouw Van Donk en haar schoonzuster keken elkaar even aan. Die nuffigheid was een akelig trekje van Rita, dat nodig verdwijnen moest.

Als tante An maar een middel wist, om haar meisje daarvan te genezen! Ze had er op school al vriendinnetjes door verspeeld! De waterhalers kwamen na een poosje terug met twee volle emmers, dat was voor vandaag wel voldoende. Koos en Free ontsaadden nu vlug hun karretjes, waarbij Jo en oom Paul een handje hielpen. 't Duurde geen tien minuten, of Tobie en Bep waren lustig aan 't kabbelen over een bal, waar ze natuurlijk juist allebei mee wilden spelen.

Voor de jongens was intussen de beurt aan het boodschappen doen. De weg naar 't dorp vonden ze makkelijk genoeg, die waren ze immers vanmorgen nog af komen fietsen. Maar toen ze daar goed en wel aangeland waren, werd het opletten. Geen van hen was zo slim geweest, om even aan de boerin te vragen, hoe ze langs de kortste weg bakker en kruidenier konden bereiken. Zelfs oom Paul had er zo gauw niet bij stil gestaan, zodat er niets anders op zat dan maar op goed geluk te gaan zoeken.

De bakkerswinkel ontdekten ze zelf, doordat de deur open stond en ze de dikke bakker achter zijn toonbank bezig zagen. De man leek in geen al te beste stemming, hij hielp ze met een gezicht, of hij iedereen wel op zou kunnen eten. Ze vroegen hem dan ook maar niets en maakten zo gauw mogelijk, dat ze weer buiten kwamen.

„Zouden de mensen hier allemaal zo vriendelijk wezen?” dacht Koos hardop. „Die voorman van vanmorgen was 't ook al te veel, om z'n mond open te doen!”

Nog na-pratend over de zuur kijkende bakker, gingen ze op zoek naar de kruidenierswinkel. Dat bleek heel wat méér om 't lijf te hebben. Eerst vroegen ze het aan een paar spelende

18

kinderen, van wie alleen de grootste even op keek en antwoordde:

„Dan moet je bij de dwerg wezen!”

Toen werd het spel hervat en de drie jongens konden vragen, wat ze wilden, ze kregen geen nadere uitleg.

Een eindje verder probeerden ze 't bij een mijnheer met een fiets aan de hand. Die was toeschietelijker, hij vroeg belangstellend, waar ze vandaan kwamen en vond, dat ze mooi weer troffen voor hun vakantie. Op weg helpen kon hij hen echter niet.

„Ik ben gisteren pas gekomen, ik logeer hier zelf ook voor 't eerst. Maar kijk eens, daar komt een politieman aan, die zal 't wel weten!”

Dus trokken ze, na beleefd gegroet te hebben, op de man in uniform los, die ze op hun vraag naar een kruidenierswinkel eerst van 't hoofd tot de voeten monsterte en toen pas antwoord gaf.

„Teruglopen tot het huis van de bakker en dan bij de hoek rechtsom. Als je zóver bent, loop je er recht op aan. Jullie horen hier zeker niet thuis, is 't wel? 'k Heb je tenminste nog nooit eerder gezien!”

„Nee, mijnheer, we kamperen hier!” lichtte Free hem in.

„Kamperen? Hebben jullie vergunning?”

Daar konden ze met een gerust hart „ja” op zeggen, want oom Paul was wel zo verstandig geweest, om dat van te voren in orde te maken.

„Zo, dat valt mee. Ik denk anders, dat ik vandaag of morgen toch maar eens even kom zien, of het waar is!” was 't bescheid van de veldwachter.

„Liegen doen we niet!” flapte Koos er met een kleur van verontwaardiging uit. Waar zag die man hen voor aan, hij kon toch wel zo'n beetje zien met wie hij te doen had!

„Nou, nou, kalm aan maar!” klonk het vermanend terug, en zonder verder notitie van hen te nemen, stapte de man der wet met de handen op de rug een zijstraat in.

„Wat een dienstklopper!” schold Koos, nog niet over zijn er-

19

gernis heen. „Hij dacht zeker, dat we hem wat op de mouw stonden te spelden!”

„Nou ja, maar ze worden ook vaak bedrogen!” verklaarde de minder opvliegende Jo. „Per slot van rekening kan iederéén wel zeggen, dat-ie een kampeervergunning heeft!”

„Hij mag gerust komen kijken, als hij 't niet vertrouwt!” zei Free luchtig. „Pa heeft z'n zaakjes altijd puik voor mekaar, geen mens zal hem ooit op de bon kunnen zetten. Maar zullen we nou die dwerg, of hoe ze hem noemen mogen, eens gaan opscharrelen?”

Ja, dat was wáár ook. Door 't gesprek met die ongemakkelijke politieman zouden ze bijna vergeten waarvoor ze op pad waren.

Nu even onthouden, hoe 't ook was. Terug naar de bakkerswinkel, dan bij de hoek rechtsom, en als zo zóver waren, liepen ze er recht op aan, had de veldwachter gezegd. Nu, het mocht dan geen bijster gemoedelijk man wezen, maar hij had ze met dat al toch behoorlijk op streek geholpen. Binnen tien minuten stonden ze voor het winkeltje, dat ze moesten hebben.

't Was een onopvallend vervallen huis, wat Free met een lach deed opmerken:

„Als moe kon zien, hoe smoezelig het hier is, dan wou ze er vast geen pond zout van hebben! 't Zou wat voor Rita zijn!”

Ook hier stond de deur open, maar er was niemand in de winkel. Het enige levende wezen, dat de jongens verweelkomde, was een grote zwarte kat, die onmiddellijk een uitdagende hoge rug trok en verwoed blazend het hazenpad koos. Er scheen hier van alles te koop te zijn. De verschillende luchtjes, die uit de kleine ruimte opstegen, wezen er op, dat de bewoner minstens kruidenier, drogist en petroleumhandelaar tegelijk wezen moest.

„Volk!” riep Free, met de handen als een trompet aan zijn mond. En dan zachter tegen de anderen:

„Bah, wat stinkt het hier!”

„'t Lijkt de winkel van Sinkel wel!” spotte Koos.

20

Ze wachtten een paar minuten, maar er verscheen geen mens. Nóg maar eens roepen dan!

„Volk!” galmde Free opnieuw, maar wéér zonder resultaat. 't Bleef zó stil, of er niemand thuis was.

„Allemaal tegelijk!” stelde Jo voor, en als een spreekkoor schalde het uit drie monden:

„Vollu-u-uk!”

Ziezo, als de man het nu nóg niet verstaan had, dan moest hij wel stokdoof zijn.

Je zou echter zeggen, dat dat inderdaad het geval was, want zelfs déze manier van roepen leverde geen succes op. Het huis leek eenvoudig uitgestorven.

Toen had Free er genoeg van.

„Ik ga de kamer zoeken!” besloot hij. „Wie gaat er mee?”

Koos en Jo weifelden. De kamer zoeken? Je kon toch bij wildvreemde mensen zo-maar niet raak kuleren! Maar Free was al resoluut op een deur toegestapt, die zich aan de andere kant van de winkel bevond en die hij zonder complimenten open deed. Ja, dan zouden ze hem toch maar nalopen.

Zo belandden ze met hun drieën in een schemerig laag gezolderd vertrekje, waar niets anders te zien was dan een tafel, een paar stoelen met matten zitting, en in een hoek tegen de muur een vervelous kastje op drie poten. De keurig opgevoede jongeheertjes dachten allemaal hetzelfde: „Wat een armoe-dige boel!”

Bij de tafel zat op een soort kruk een mannetje, dat stellig niet groter was dan Bep of Tobie, met belachelijk korte armen en benen en een onnatuurlijk groot hoofd, dat voorover op de borst was gezakt. Hij zat blijkbaar te slapen, er klonk de jongens tenminste een zwaar gesnork in de oren.

Besluiteloos keken de jongens elkaar aan. Wat nu? Dat deze man in 't dorp de dwerg werd genoemd, verbaasde hen helemaal niet. Maar hoe kregen ze hem nu wakker, zonder dat hij er boos om werd? Ze konden hem slecht door elkaar schudden en roepen gaf tóch niets, daar begonnen ze niet weer aan. Daar kreeg Jo een idee. Hij nam een stoel op, die aan de over-

21

kant van de tafel stond, en bonsde daar een paar maal achter-een zó vervaarlijk mee op de vloer, dat het ouderwetse koper-werk op 't kastje in de hoek er van rinkelde.

En ja wel, hoor, dát hielp. 't Was in één woord verbluffend, zó snel als ze 't kereltje daar bij de tafel van de slapende in de wakende toestand zagen overgaan. Hij beurde z'n hoofd met een ruk op, keek even klaar wakker om zich heen en dribbelde toen, zonder de minste verwondering over 't bezoek te laten blijken, de jongens vooruit naar 't winkeltje. Hij was er zeker wel aan gewóón, om in zijn middagdutje gestoord te worden.

Betenterd kwamen ze achter hem aan, maar vóór ze één van allen een been over het drempeltje hadden, was hij al vlug als een aap op een stoel achter de toonbank geklommen.

„Noem maar op, wat er wezen moet!” zei hij kort.

Free haalde 't lijstje uit zijn zak, dat zijn moeder hem mee had gegeven, en reikte het zwiingend over. Turend gingen de ogen van het mannetje er over heen, dan gaf hij 't terug.

„Noem maar op!” commandeerde hij nog eens. „Lezen zonder bril kan ik niet!”

Free merkte bij zichzelf op, dat die bril toch de wêreld niet uit zou zijn. Hij durfde het echter niet aan, om dat hardop te zeggen, en dus begon hij gehoorzaam op te sommen, wat er allemaal nodig was.

Het klaar maken van de boodschappen nam weinig tijd in beslag. 't Duurde dan ook niet lang, of ze waren geholpen.

„Verkoopt u nog meer dan kruidenierswaren?” vroeg Koos met 't oog op de alles-doordringende petroleumlucht.

„Hier wordt alles verkocht, wat niet bij de bakker, de slager en de groenteboer thuis hoort!” klonk het weer even kort als daarmet.

Toen ze met een volgepropte tas al bijna de deur uit waren, keerde Free zich nog even om.

„Compliment van moe, en of de boodschappen hier ook bezórgd worden!”

„Dáár beginnen we niet aan!” was het bondig bescheid. „De

23

IV. HOE HET DIE DAG VERDER GING

Toen de jongens met hun boodschappentas bij de tenten terug kwamen, hadden ze aardig wat te vertellen. Vooral over hun bezoek aan de „winkel van Sinkel” zoals Koos zei, raakten ze niet uitgepraat. Tante An trok een erg bedenkelijk gezicht, toen ze hoorde, hoe 't er daar uitzag en hoe kort-aangebonden de winkelier hen te woord had gestaan.

„Zouden er heus geen andere winkels in de buurt wezen?” vroeg ze.

„Ik denk het niet, moel!” antwoordde Free. „Hij zei, dat hij alles verkocht wat niet bij de bakker, de slager en de groenteman thuis hoort!”

„We zouden er de boerin nog eens naar kunnen vragen!” opperde tante Loes. „'t Zou kunnen wezen, dat er verderop tóch iemand anders woont!”

„Wel ja, vraag er eens na!” raadde oom Paul ook. Misschien weten ze er op de boerderij wat op, en anders is 't ook heel goed mogelijk, dat dat mannetje bij nadere kennismaking nog genoeg meevalt. Maar, jongens, nu maken we even een afspraak. Ik hoorde jullie daar geregeld over de dwêrg praten, maar ik wil onder geen voorwaarde hebben, dat jullie dat blijven doen. De man kan er zelf niets aan veranderen, dat hij zo gebrekkig is, wie zal zeggen, hoeveel verdriet het hem al heeft bezorgd. Je mag iemand nooit naar zijn ongeluk noemen, onthoudt dat!”

„Maar in 't dorp zeggen ze het ook!” sputterde Jo tegen.

„Dat moeten ze zelf weten; hier wordt het niet gezegd!” hield oom Paul vol. En dat klonk zó bealst, dat ze er geen van allen meer iets tegen in durfden zeggen.

De middag ging verder rustig voorbij. Tegen half zes kwam er een postbode langs fietsen, van wie oom Paul een exemplaar

25

mensen worden hier goed en goedkoop bediend, maar ze kunnen de moeite nemen om te komen!”

„Die is ook niet benauwd voor z'n klanten!” oordeelde Koos, toen ze buiten stonden. Hij dacht aan de beleefde kruideniersbediende, die tweemaal per week aan hun huis in de stad belde, en hij vond die dwêrg maar een raar mannetje. De anderen trouwens ook, ze zouden wel willen, dat er nog méér kruidenierswinkels in 't dorp waren.

„We zullen morgen toch wel weer naar hem toe moeten om petroleum!” meende Free. „Nou hebben we nog wat van de boerin, maar dat komt vanavond wel op. Afijn, wie dan leeft, die dan zorgt. We gaan nou eerst die tas maar bij moe brengen!”

24

van de dorpskrant kocht. De man beloofde voortaan elke dag even aan te zullen komen, dat was makkelijker dan dat ze de krant van de boerderij moesten halen.

Om zeven uur werd er weer brood gegeten, waarbij het laatste beetje petroleum van de boerin werd gebruikt, om thee-water te koken. Toen ze klaar waren met eten en de moeders samen vlug hadden afgewassen, kleedden ze Tobie en Bep uit en stopten ze onder de wol in de damestent. Bep spartelde wel wat tegen, ze had liever nog een half uurtje op willen blijven, maar dat ging niet door.

„Als je nú bijtijds gaat slapen, dan kun je mórgen lekker vroeg opstaan!” besliste haar moeder. „Kijk eens naar Tobie, die laat zich veel zoeter helpen dan jij!”

Ja, Tobie had slaap. De lange fietstocht zat hem nog dwars. Hij leunde zwaar tegenn zijn moeder aan en voelde bij 't naarbed-brengen nauwelijks meer, dat ze hem toedekte.

Nadat de kleintjes er in gestopt waren, maakte de rest van de familie het zich in 't gras vóór de tenten gemakkelijk. Oom Paul ging de krant bestuderen, waar hij expres mee gewacht had tot de jongeten in bed zouden liggen. Rita, die dol op lezen was, had „Jetje uit het huis” op haar schoot en was voor geen mens te spreken. Tante Loes en tante An zaten allebei te haken, terwijl de jongens heerlijk lui achterover lagen en niets uitvoerden.

Daar werden ze uit hun gedroom opgeschrikt door 't geluid van voetstappen, die langzaam en afgemeten hun richting uit kwamen. Jo draaide z'n hoofd naar de kant, waar hij de stapen hoorde, schokte meteen overeind en porde z'n kameraden aan.

„Kijk es, wie daar aan komt!”

Nieuwsgierig keerden nu ook de andere jongens het hoofd om en nauwelijks hadden ze gezien, waar hun vriend op doelde, of Koos riep natuurlijk net iets te hard:

„Daar heb je 'm, zeg!”

„Wie?” vroegen de dames gelijktijdig.

26

„Die politiemans van morgen! Hij komt hier heen, zeker naar de vergunning kijken!”

„Maar, jongen, schreeuw toch niet zo. Hij kan je wel verstaan, als je zo'n keel opzet!” vermaande zijn moeder.

„Pal!” waarschuwde tante An, maar oom Paul had zijn krant al neergelegd.

Jawel, daar had je de politiemans. Hij hield vlak vóór het groepje zijn pas in.

„Goedenavond samen!” baste zijn zware stem.

Ze groetten allemaal vriendelijk terug, behalve Rita, die niet eens had gehoord dat er iemand was.

„U komt de kampeervergunning controleren, vermoed ik!” zei oom Paul, opstaande. „De jongens vertelden ons al, dat ze u gesproken hadden!”

„Zo is 't, mijnheer!” was het antwoord. „Ze kunnen je wel een heleboel wijs maken, maar als veldwachter loop je nergens meer in!”

„Natuurlijk, daar hebt u gelijk aan!”

En oom verdween in de „herentent”, om de vergunning te krijgen.

De man knikte goedkeurend, toen hij 't papier bekeken had.

„'t Is in orde, mijnheer, ik ben hier uitgepraat!”

Hij wou zich al omkeren, om weg te gaan, maar toen kwam opeens de stem van tante An.

„Als u nog heel even tijd hebt, zou u ons dan eens wat kunnen vertellen over die man uit het kruidenierswinkelje? U weet wel, waar u de jongens vanmiddag naar toe hebt gestuurd, toen ze u naar de weg vroegen!”

De veldwachter haalde zijn schouders op.

„Ik denk niet, dat ik u daarover erg veel wijzer kan maken, mevrouw. Het mannetje komt hier niet vandaan. Hij schijnt in Brabant of Limburg geboren te zijn en woont pas een jaar of tien hier. In 't dorp noemen ze hem de dwerg en dat is zo vreemd niet, al houd ik persoonlijk niet van dat soort aanduidingen. Zijn echte naam is Lambertus Kersen, maar verder weten de mensen hier eigenlijk weinig van hem af. Hij maakt

27

De jongens wilden het voor elkaar niet weten, maar ze begonnen slaap te krijgen. Oom Paul merkte dat opperbest, daarom stelde hij na een goed kwartier voor, om maar terug te gaan en de lakenstraat op te zoeken. Weer bij de tenten aangeland, zagen ze dat de moeders hun werk al opgeborgen hadden.

„Hoe laat staan we morgen op, pa?” wou Free weten.

„O, dat zullen we nog wel eens zien. We hebben de wakker wel bij ons, maar we laten hem niet aflopen morgenochtend, hé, moe?”

„Als 't je blieft niet!” weerde die af. „We hebben vakantie, we laten ons deze twee weken niet plagen door zo'n akelig ding!”

„Dan gaan we er nu maar vlug in!” zei mevrouw Van Donk.

„Moeten we jullie nog helpen met 't één of ander?”

„Nee, hoor, wij redden ons best. Vooruit, jongelui!”

„Wel te rusten dan!” klonk het van weerskanten, en spoedig waren ze alle zes in de tenten verdwenen. Zo eindigde hun eerste dag in de vrije natuur.

29

een beetje wonderlijke indruk, dat zullen de jongetjes ook wel gemerkt hebben!”

„Wooit hij alleen?” vroeg tante Loes.

„Moederziel alleen, mevrouw. Getrouwd is hij, zo ver ik weet, nooit geweest en van een huishoudster wil hij niet weten. Hij doet alles zelf, de buurvrouw zegt, dat hij haar nergens bij nodig heeft. Dat is alles, wat ik u kan vertellen!”

„En hoe is hij als koopman?”

„Daar heb ik nooit kwaad van gehoord. Hij weet natuurlijk wel, dat de klanten niet bij hem weg lopen, want hij is de enige kruidenier en verkoopt bovendien nog allerlei andere dingen!”

„Hij is zeker niet zo heel jong meer!” veronderstelde oom Paul.

„Och, direct oud is hij ook nog niet. Ik denk zo tussen de vijftig en zestig, precies kan ik 't niet zeggen. Maar nou ga ik es verder, want ik heb nog een karweitje op te knappen. Dag, dames: g'a avond, mijnheer!”

„Wij horen er zeker niet bij!” meesmulde Free, toen de wetsdienaar ver genoeg weg was, om niet meer te verstaan, wat er over hem gezegd werd.

Oom Paul had zich weer in de krant verdiept en toen hij die uit had, stond hij op en vroeg:

„Wat denken jullie er van, zullen we nog een eindje gaan wandelen vóór we er onder kruipen?”

„Ik niet vanavond!” zei tante Loes. „Ik ben nog moe van 't fietsen!”

„En ik!” viel tante An haar bij. „Kom, Rita, zou jij je zoetjesaan niet eens uitkleden? 't Is warempel al kwart voor negen.”

Onwillig deed Rita haar boek dicht en ging in de tent, om moeders bevel op te volgen, terwijl haar vader er met Free, Koos en Jo op uit trok.

't Was een mooie, heldere avond, de sterren pinkelden aan de hemel en de stilte hing vredig over het land.

„Vader en moeder zullen 't nou wel over ons hebben!” dacht Jo hardop, maar verder zwegden ze meest. 't Was net, of in deze rust ieder woord ruw en hard klonk.

28

V. EEN NACHT VAN OPSCHUDDING

Ja, zo eindigde de eerste dag, maar daar was het niet mee afgelopen, want er kwam nog een nacht ook, en dat zou een heel rumoerige nacht worden. Voorlopig hadden ze daar echter nog geen van allen een vermoeden van. Elk in hun eigen deken gerold, vielen de jongens al heel gauw in slaap. Oom Paul bleef nog even wakker liggen, evenals de twee vrouwen in de andere tent. Maar omdat het overal doodstil was en ze allemaal moe waren, duurde 't geen twintig minuten, of ook hún ogen gingen dicht.

Stille en buitenlucht maken soeziger, vooral na zo'n roezige dag, als het vandaag was geweest.

Ze konden hoogstens een uur geslapen hebben, toen de dames plotseling wakker schrokken door een vervaarlijk geschrei uit de hoek, waar Tobie lag. Tante Loes kwam verschromt over-eind en boog zich over haar kleine baas heen.

„Wat is er, vent? Wat scheelt er aan?” vroeg ze bezorgd. Tobie was niet sterk, en zo'n onverwachte huiltui was meestal 't begin van het één of ander kwaaltje, dat hij onder de leden had. Voor geen geld zou ze willen, dat hij hier ziek werd, zo midden in de vakantie en in een heel vreemde plaats.

„Wat is er dan, vertel het moeder maar!” drong ze nog eens aan, toen er op haar vraag geen antwoord kwam.

„Ik wil niet meer op de fiets!” snikte Tobie nu, terwijl hij zich in wilde angst aan haar vastklemd.

Een zucht van verlichting ontsnapte mevrouw Van Donk. Gelukkig, ziek was haar manneke niet.

„Je hoeft niet meer op de fiets, hoor!” suste ze. „Je mag lekker in de tent blijven liggen, naast moeder. Ga nu maar gauw weer slapen, dan zal Koos morgen zien, of hij papier kan krijgen, om een vlieger voor je te maken. Is dat goed?”

30

Tobie knikte, alweer half onder zeil. Moeder legde hem zachtjes neer, stopte hem nog eens lekker toe en ging er zelf ook weer onder.

„Wat was er, tante Loes?” vroeg Rita, die aan de andere kant naast haar lag en ook wakker geworden was.

„Och”, verklaarde Tobie's moeder, „ik denk, dat hij gedroomd heeft van vanmorgen, toen hij zo in eens van de fiets tuimelde.

‘t Is zo'n zenuwachtig kereltje, hij kan niets akeligs hebben. ‘t Zou me helemaal niet verbazen, als hij ons vannacht nog eens weer aan ‘t schrikken maakte!”

Ze kreeg gelijk. Zowat drie kwartier later, toen ze allemaal net weer in slaap waren, werd Tobie opnieuw gillend wakker en moest op dezelfde manier als daar straks tot bedaren gebracht worden. Maar toen hij dan ook voor de tweede keer stil was gemaakt, bleef hij stil en konden de anderen verder hun nachtrust genieten, tenminste - dat hoopten ze!

Oom Paul en de jongens hadden van al dat gedoe in de andere tent niets gehoord, zo had de slaap hen te pakken. Maar zij zouden ook hun beurt krijgen, al was ‘t niet dadelijk.

Het zou zo wat twee uur in de nacht zijn - de klok van de dorpskerk was te ver weg, om het goed te horen -, toen Jo uit een eigenaardige droom wakker werd. Hij kon zich niet duidelijk herinneren, wat het geweest was, maar hij had net zo'n idee, of hij ergens boven op het dak van een huis gezeten had en of er toen iemand beneden op straat had gestaan, die allemaal wonderlijke geluiden maakte.

Slaperig wreef hij zijn ogen uit en keek om zich heen. O ja, ‘t was waar ook, hij lag in een tent in de buurt van een vreemd dorp en dat andere had hij zeker in zijn slaap beleefd. Maar wat hoorde hij dan in de verte? ‘t Was precies, of die rare geluiden er nog waren!

Hij ging half overeind zitten, wat een beetje moeite kostte, omdat hij zich zo stijf in z'n deken gerold had, en luisterde scherp. Ja, hoor maar: daar had je ‘t weer, heel dichtbij nu.

„Oe-ah! Oe-ah! Bè!”

Wat betekende dat toch? Zou ‘t een dier wezen? Het kon haast

31

niet anders, maar wat voor een dier was het dan?

Hij gaf Koos, die het vlugst te bereiken was, een stomp met de elleboog. „Hé, zeg, word es wakker, er scharrelt een beest om de tent!”

‘t Viel niet mee, om Koos uit zijn rust te krijgen, maar het lukte. Na een minuut of vijf stond hij recht op zijn benen en slopen ze samen de tent uit, om het vreemde geval nader te onderzoeken. Oom Paul en Free schenen door te slapen, en ook in de vrouwen tent bleef het rustig.

Bang waren de jongens niet, alleen maar gloeiend nieuwsgierig en belust op een avontuurtje. Er was echter niets te zien, hōe ze ook overal rondspeurden, en de geheimzinnige geluiden hoorden ze ook niet meer. Ze waren al van plan, om er maar weer in te kruipen, toen Koos opeens verschrikt zijn been omhoog zwaaide. Er had iets nats aan zijn tenen gesnufeld. Meteen dreunde hun een barse stem in de oren.

„Zeg eens, wat moet dat daar? Schamen jullie je niet?”

Snel keken ze om, recht in de doordringende ogen van een jachttopziener, die met zijn hond op inspectie uit scheen te zijn.

„Schamen?”, herhaalde Jo tamelijk onnozel. „Waar moeten we ons dan voor schamen?”

„Nou, dat is ook wat!” klonk het terug. „Hebben jullie geen opvoeding gehad? Wie loopt er nou in z'n onderbroek en op blote benen te kuieren!”

Mens nog toe, ja, nu snapten ze ‘t pas. Ze waren niet aangekleed. Dat ze zo olie-dom konden zijn, om dáár niet aan te denken!

„Waar horen jullie eigenlijk thuis?” wou de man weten, die de verblufte gezichten zag en heimelijk schik in ‘t geval begon te krijgen.

„Daar, in die tenten!” Jo's arm wees in de bedoelde richting.

„En dachten jullie dan, dat het nou de beste tijd was, om eens te zien waar je terecht bent gekomen?”

„Nee, maar ziet u...”

Koos wou een verklaring geven, maar ‘t was niet meer nodig.

32

Want op ‘t zelfde ogenblik klonk, nu beslist vlak in hun buurt, weer zo'n raadselachtig geluid door de stilte.

„Oe-oe, oe-bè!”

„Ziet u, dáár liepen we naar te zoeken!” legde Jo triomfante-lijk uit.

De jachttopziener keek niet verrast, zoals het tweetal verwacht had. Doodbedaard stapte hij achter de tenten om, schoof een paar struiken op zij, die daar groeiden, en bulderde met een stem als een legercommandant:

„Allo, Hein, kom d'r es achter vandaan, anders jaag ik m'n hond op je af!”

Natuurlijk ontwaakten door dit kolossale geluid niet alleen Free en zijn vader, maar óók de dames en de kinderen. Tobie zette het dadelijk weer op een huilen, en ‘t kostte nu heel wat inspanning om hem te kalmeren. Oom Paul kleedde zich vliegensvlug aan en kwam op zijn beurt de tent uit.

„Wat doen jullie hier in je nachtgoed?” informeerde hij verwonderd, toen hij de jongens zag. „En wat gebeurt er eigenlijk?”

Dat laatste was tegen de jachttopziener, die met een bevelend „terug” zijn ongeduldig snuivende hond in bedwang hield.

„Neem me niet kwalijk, mijnheer”, antwoordde de man, „maar we hebben hier een gevalletje bij de hand, dat eerst even uit de weg geruimd moet worden!”

De struiken waren intussen verder uiteen gedruwd en uit het halfdonker was een lange, magere man opgedoken, slordig in de kleren en met een dom-grijnzend gezicht, waaraan je onmiddellijk kon zien, dat hij idioot was. Zonder notitie te nemen van de vreemde mijnheer en de jongens, hield hij met loerende ogen de hond in de gaten.

„Zo”, zei de jachttopziener streng, „was jij voor de verandering weer eens aan ‘t nachtbraken? Vooruit, naar je moeder, en pas op, als ik je vannacht nog es wéér tegenkom!”

De onnozele man keerde zich langzaam om en verdween, telkens struikelend op zijn veel te grote klompen, traag-sjokkend in de richting van het dorp.

33

„Zie zo, dat hebben we al weer gehad!” verklaarde de jacht-opziener tevreden aan de anderen. „Hij zal nou wel niet meer terug komen, de schrik zit er voorlopig weer bij hem in!”
 „Doet hij zo iets dan wel eens vaker?” vroeg Koos nieuwsgierig.
 „Ja, wel heel vaak zelfs. Hij wordt niet voor niemendal onwiltze Hein genoemd!”
 „Woont hij in 't dorp?”
 „Aan de straatweg, die naar 't dorp toe loopt. Z'n vader is een paar jaar geleden verongelukt en z'n moeder gaat uit werken!”
 De rust keerde nu weldra terug. De jacht-opziener zette zijn nachtelijke tocht voort, de hond draafde kwispelstaartend mee. Oom Paul, door de jongens ingelicht, legde de zaak even uit aan de moeders, die bezig waren het kleine grut weer terecht te leggen. En in de andere tent smulde Free op zijn beurt van 't verhaal, dat de makkers hem deden.
 „Ik zeg maar, dat het hier rare schutters zijn!” merkte hij wijsgerig op. „Eerst die dwerg. . O, nee, dat mogen we niet meer zeggen. . En nou die onwijze Hein weer!”
 Toen kwam oom Paul terug. En kort daarna was in om de tenten alles weer stil.

35

Ze had al pratend de emmers gevuld en schommelde zelf even mee, om tegen de dames haar hart nog eens te luchten over die onverschillige Ka, die haar idiote zoon maar bij nacht en ontij op straat liet zwerven.
 In die tussentijd toog de jeugd gezamenlijk naar 't dorp, om bij baas Korsen, bijgenaamd „de dwerg”, petroleum en vliegerpapier te gaan kopen. De moeders, die het terrein wel een ogenblik vrtj wilden hebben, hadden de jongens gezegd, dat ze Bep en Tobie maar mee moesten nemen, dan liepen ze zich hier niet te vervelen. En Rita, die door het verhaal van gistermiddag nieuwsgierig geworden was, overwon voor één keer-
 tje haar nuffigheid en was ook van de partij.
 Ze hadden nog niet ver gelopen, toen er uit één van de bosjes langs de weg een jongen op hen af kwam met een pistool in de hand.
 „Ha, die Koos!” riep hij dadelijk, toen hij hen zag.
 Koos en Jo trokken zure gezichten. Ze kenden hem wel, maar ze mochten hem niet. 't Was Govert Tyling, die bij hen in de klas zat en daar als één van de geniepigste klanten bekend stond.
 „Waar kom jij in eens vandaan?” vroeg Koos, niet al te vriendelijk.
 „Kan ik ook wel aan jullie vragen!” was het antwoord.
 „Wij kamperen hier!” legde Free uit, die op een andere school ging en niet begreep, waarom zijn neef zo kort-af tegen die jongen deed.
 „En ik logeer bij m'n oom, die woont schuin tegenover de kerk!”
 „Ben jij hier dan óók voor 't eerst?”
 „Niks hoor! Ik kom ieder jaar hier!”
 „O, dus jij kent het dorp wel zo'n beetje!”
 „Zo'n beetje? M'n vader is er geboren en m'n oom ook. Ik kan je overal brengen, waar je naar toe wilt!”
 „Da's anders helemaal niet nodig!” bromde Koos. „We hebben een mond bij ons, om te vragen!”

37

VI. EEN ONTMOETING

Het spreekt vanzelf, dat de volgende morgen, na zo'n onrustige nacht, de familie heel wat minder vroeg bij de hand was dan ze zich voorgesteld had. 't Was al bij acht op de wekker, toen oom Paul het sein gaf om uit de veren te komen. Hij deed dat met een oude trompet, die hij van huis had meegenomen en waarop hij aan de ingang van de mannentent, zo hard als hij kon, stond te toeteren.
 „Wil je niet opstaan, blijf dan maar liggen.
 Dan moet je maar weten, wat er van komt!”
 In een ommezen waren de jongens er uit en in de kleren. De vrouwen maakten zich ook haastig klaar, en toen lag meteen het werk voor die dag al weer gereed. Er moest water gehaald worden, om thee te koken voor 't ontbijt. Met een halve emmer van gisteren had het gezelschap zich nog kunnen wassen. Petroleum was er ook niet meer, die moest vóór het brood-eten nog worden ingeslagen.
 Terwijl tante Loes en tante An de kleintjes aankleedden, trokken de drie kameraden er met de emmers op uit naar de boerderij. Natuurlijk werd daar in geuren en kleuren het avontuur van die nacht opgedist. De boerin schudde medelijdend haar hoofd, toen ze 't hoorde.
 „Die Hein is een stakker!” zei ze. „Ka moest wijzer zijn en hem 's nachts binnen houden!”
 „Ka, is dat z'n moeder?”
 De vrouw knikte.
 „Ze trekt zich niet veel van hem aan!” vertelde ze verder.
 „Misschien komt het wel doordat ze oud gaat worden en haast altijd weg is, maar 't is met dat al toch maar zielig om aan te zien. De stumper heeft een boel aan z'n vader verloren, die trok dag en nacht met hem op. Maar die is onder een auto gekomen, een jaar of drie terug zo wat!”

36

„Wat voer je daármee uit?” wou Jo weten, met een gebaar in de richting van 't pistool.
 „Schieten op vogelnesten!” was Goverts verklaring.
 „Mag dat dan zo maar?”
 „Wel nee, als de politie het merkt, ben je zuur. Maar die kerels zijn ook niet overal tegelijk. Waar gaan jullie eigenlijk heen?”
 „Boodschappen doen!”
 „Bij de dwerg, zeker!”
 „Dat mogen we niet zeggen van m'n vader!” zei Free.
 En Bep, al begreep ze haar eigen woorden maar half, wou toch laten merken, dat ze gisteren haar oortjes goed open had gezet, en flapte er bij de hand tussendoor:
 „Je mag iemand niet naar z'n ongeluk noemen, zegt pa!”
 Govert trok onverschillig zijn schouders op.
 „Och wat, dat gepreek van die grote mensen! Kom, vooruit, dan ga ik met jullie mee. Zul je 's zien, hoe lelijk hij kijkt, als hij merkt, dat ik er bij ben!”
 Nu, dat laatste konden de klasgenoten zich best voorstellen. Ze waren er zelf ook volstrekt niet op gebrand, om die knul de hele tijd op hun hielen te hebben. Maar omdat ze wel begrepen, dat er toch geen middel was, om hem kwijt te raken, protesteerden ze niet en zetten hun wandeling naar de kruidenier stil-mokkend voort.
 Het mannetje sliep nu niet, maar zat op het stoepje vóór zijn deur zó kalm een pijp te roken, of het avond was in plaats van morgen. Govert stapte met een brutaal gezicht recht op hem toe, bleef met de handen in de zakken vóór hem staan en verkondigde zonder groeten:
 „Daar was ik ook weer eens!”
 „Dat zie ik!” gaf de winkelier terug, maar hij stond niet op, om hem door te laten.
 „M'n tante heeft me gestuurd, om te vragen wanneer ze weer boodschappen krijgen kon!” vervolgde Govert onverstoortbaar. „Ze vond het zo vervelend om twee keer in de week naar een ander dorp te peddelen, zei ze!”

38

De man keek hem aan op een manier, of hij hem levend in de braadpan zou willen stoppen, maar zijn antwoord klonk even bedaard als straks.

„In de eerste plaats geloof ik er niemendal van, dat jouw tante je met die boodschap hier heen heeft gestuurd. Ze zal het wel uit haar hoofd laten, om hier ooit weer een voet over de drempel te zetten. Maar mocht ze je per ongeluk wel gestuurd hebben, zeg haar dan, dat ik liever op ditzelfde moment m'n winkel voorgoed sluit, dan in m'n hele leven nog één pond zout af te wegen voor de vrouw van Lubbert Tyling!”

Na dit gezegd te hebben stond hij op, ging naar binnen en klapte de deur pardoes voor Goverts neus dicht.

Grinnikend wendde de jongen zich af, maar de anderen lachten niet. Ze hadden in de ogen van het mannetje iets vreemds gezien bij de laatste woorden, iets, dat op een groot verdriet leek. En dat gaf hun 't vermoeden, dat er voor hem wel eens een heel bijzondere reden kon zijn, om die familie Tyling zo'n kwaad hart toe te dragen.

Govert was weg gedrenteld, merkbaar tevreden over de uitwerking van zijn plagerij.

„Kom, jongens, nou is 't onze beurt!” maande Free, zich ineens herinnerend, dat zijn moeder op de petroleum wachtte.

Hij liep meteen naar de deur, duwde die met zijn voet open, omdat hij de petroleumbus in z'n handen had, en stapte, gevolgd door Jo en Koos, het drempeltje over. Rita, aan elke hand één van de jongsten, kwam achteraan.

De kruidenier zou juist zijn woonkamer binnen gaan, maar draaide zich nu met een ruk om. Free zette gelijk zijn bus op de toonbank.

„Helemaal vol maar, heeft moe gezegd!”

Evenals gisteren klom de man op de stoel, die achter de toonbank stond, wat de twee meisjes bijna in de lach deed schieten. Maar vóór hij de bus op nam, om die vol te gieten, zei hij met een hoofdbeweging naar de slenterende jongensfiguur in de verte:

„Als jullie dáár tenminste niet bij horen!”

39

Ja, dat wisten de andere jongens natuurlijk niet en 't kon ze eerlijk gezegd weinig schelen ook, als ze deze veertien dagen maar niet overdadig met Govert te maken kregen.

41

„O nee, gelukkig niet!” gooide Koos er uit, en Jo verklaarde: „We kennen hem enkel van school in de stad. We zitten hier in kampeertenten!”

„Zo, dat verandert. 'k Zou je anders ook beslist niet geholpen hebben!”

Hij was de petroleumbus al aan 't vullen, terwijl de meisjes en Tobie nieuwsgierig de winkel rondkeken.

„Hebt u die vieze petroleum maar zo bij de andere dingen staan?” kon Rita niet nalaten met een opgetrokken neus te vragen. „Ik wou die rommel niet verkopen, als ik winkelfuffrouw was. Het ruikt zo akelig!”

Het mannetje keek haar even scherp aan vóór hij antwoord gaf. „Dan is 't het beste, dat je 's middags het eten ook maar laat staan, als je moeder dat allemaal op petroleum kookt!” zei hij toen.

De jongens lachten er smakelijk om, maar Rita kreeg een kleur van verlegenheid en van ergernis tegelijk. Die man hoefde haar niet zo'n lesje te geven! Ze had niets raars gezegd, 't was toch zeker waar, dat petroleum vies rookt! Ze zou tegen moe zeggen, dat ze hier nooit weer naar toe ging. Pa had gistermiddag wel zo langs zijn neus weg opgemerkt, dat boodschappen-doen eigenlijk meisjeswerk was, maar zij bedankte er dan lekker voor!

Toen ze klaar waren - Koos had gelukkig nog juist bijtijds aan 't papier voor Tobie's vlieger gedacht - kregen de twee kleinsten uit een langwerpige trommeltje ieder een zuurbal, waar ze heel beleefd „dank u wel” voor zeiden. Rita werd overgeslagen en dat vond ze helemaal niet erg. Toen stapten ze het winkeltje uit, Koos en Jo in druk gesprek over de onverwachte ontmoeting met Govert.

„Als we nou maar niet te veel last van hem krijgen!” zuchtte Jo. „'t Zou onze hele vakantie bederven, als we die vent geregeld op sleeptouw moesten nemen!”

„Wat zou dat zijn met die tante van hem, dat die kruidenier haar geen boodschappen meer wil verkopen?” dacht Free hardop.

40

VII. VAN EEN ONDERGEDOKEN TORENKLOK EN EEN STIER

't Was zondag, een paar dagen na die avontuurlijke nacht. Onze vrienden begonnen zich hier in 't dorp (ze wisten nu dat het Oostdorp heette), al aardig thuis te voelen. Ze waren met hun drieën de hele omtrek per fiets gaan verkennen en hadden niet ver weg een riviertje ontdekt, waarin ze heerlijk konden zwemmen en pootje-baden. Ze hadden trouw elke morgen boodschappen gedaan bij baas Kersen, met wie ze in al die dagen nog altijd niet helemaal op hun gemak waren geraakt, en bij de dikke bakker, die achteraf lang zo humeurig niet bleek te zijn, als ze de eerste keer hadden gedacht. Ze waren op zoek gegaan naar de slagerswinkel en hadden kennis gemaakt met Floor, de oudste spruit van de slager, die van hun eigen leeftijd was en die ze van alles en nog wat over de dorpsmensen had verteld.

Van Govert Tyling hadden ze tot nu toe weinig hinder gehad. Eén keer had hij geprobeerd, zich op een fietstochtje bij hen aan te sluiten, maar Koos had hem bij die gelegenheid zo winnig afgesnauwd, dat hij er scheldend vandoor was gegaan en zich na die tijd niet meer had laten zien. Toch vertrouwden Koos en Jo het niet, ze kenden hem goed genoeg, om te vermoeden, dat hij de een of andere dag wel eens wraak nemen zou. Ze hoopten maar, dat hij niet al te lang bij zijn oom bleef logeren. Aan Floor hadden ze die zaterdagmorgen zo terloops gevraagd, wat die oom en tante van Govert eigenlijk voor mensen waren. Hij had er niets bijzonders van kunnen zeggen. Vrouw Tyling was wel een beetje schreeuwerig, maar kwaad wisten ze hier niet van haar, net zo min als van haar man. Koos, niet tevreden met die verklaring, had daarop woordelijk het korte gesprek tussen Govert en de winkelier na-ver-

42

teld. 't Had weinig indruk op Floor gemaakt, hij had de schou-
ders opgehaald.

„Die dwerg is zelf ook een raar kereltje, 't kan best aan hém
liggen!” had hij gezegd.

Ja, een wonderlijk mannetje was hij wel, dat moesten de jon-
gens toegeven, en de inlichtingen van Floor deden daar nog
een scheptje op.

„Hij raast nooit en hij lacht nooit, je ziet hem niet in de kerk
en ook niet in de kroeg. Als hij de kleine kinderen in de win-
kel een snoepje geeft en ze vergeten „dank je” te zeggen, dan
krijgen ze 't een volgende keer niet weer. Hij woont hier nou
al tien jaar gelooft ik, maar d'r is geen mens in 't dorp, die wat
van hem snapt!”

Nu was het dan zondagmorgen en op de beide jongsten na,
die met tante Loes bij de tenten bleven, werden de kinderen
bijtijds aangespoord, om zich klaar te maken voor de kerk.

„Gaan we fietsen, oom?” vroeg Koos, toen ze hun morgenbo-
terham op hadden.

„Ja, dat was ik wel van plan deze keer. Als we precies we-
ten, hoe groot de afstand is, dan kunnen we het later mis-
schien wel met de benenwagen af!”

Rita ging nu weer bij haar moeder achterop. Oom Paul was
nog een beetje aan de ouderwetse kant, hij vond het niet no-
dig, dat meisjes van negen jaar er zelf al een fiets op na hiel-
den, en 't gaf haar niets, als ze mopperde, dat haast alle kin-
deren uit haar klas er een hadden.

„Als je twaalf jaar bent, eerder niet!” kreeg ze telkens op-
nieuw tot bescheid. „De jeugd verleert het lopen tegenwoor-
dig helemaal!”

De tocht naar de kerk was gemakkelijk. Het nodige gelui
van een klok wees ze de weg.

„Bim-bam! Bim-bam!” galmde het zwaar uit de toren.

„Hoor eens, hoe plechtig!” zei tante An. „Dat moesten we in
de stad ook nog hebben!”

Ze dacht met spijt terug aan hun éigen kerk, die in de jaren
vóór 1940 óók een luiklok had gehad, en aan het mooie caril-

43

om, maar nou zijn ze d'r al helemaal aan gewend!”

„Van die klok gesproken”, viel oom Paul in, „is die al oud?”

„Oud, mijnheer?” De man raakte zichtbaar in vuur. „Ik ben
hier nou dertig jaar koster en klokkenluider, en vóór die tijd
zijn m'n vader en grootvader het ook al geweest!”

„En allemaal dezelfde klok geluid?”

„Net zo, mijnheer. Deze kerk is al tweehonderd jaar en de
klok zo wat negentig. Als u d'r aardigheid aan hebt en de jon-
geheren ook, dan zal ik u op een dag in de week de toren eens
van binnen laten zien!”

Of de jongeheren daar aardigheid aan hadden! Ze genoten al
van 't vooruitzicht alleen.

Maar oom Paul wou nog iets van de klok weten.

„Hoe hebben jullie het klaar gespeeld om die klok te houden?”

„In veertig-vijf en veertig, bedoelt u zeker?”

„Ja, precies. In die tijd kon de klok toch niet luiden, of wel?”

„Nee, mijnheer, dat konden we niet wagen, dat snapt u. Maar
we waren toch niet van plan, om hem af te geven, dat snapt
u ook!”

„Natuurlijk niet. En hebben jullie hem toen laten onderdui-
ken?”

„U raadt het krek!” lachte de koster. „We hadden er een goed
adres voor, en zo komt het, dat we hem nou nog hebben!”

De oude baas zag er naar uit, dat nog wel een uur aan 't woord
zou kunnen blijven, maar daar hadden onze kampeersders geen
tijd voor. Ze moesten eerst naar huis fietsen, dan moest het
middageten nog klaar gemaakt en gebruikt worden, terwijl om
drie uur de kerk alweer begon. Ze stapten dus haastig op,
groetten de praatgrage klokkenluider, wie het erg scheen te
spijten, dat zij luisteraars hem in de steek lieten, en peddel-
den welgemoed naar hun tijdelijk verblijf.

Wie beschrijft hun verbazing, toen ze, bij hun tenten terug
gekomen, in geen velden of wegen iemand zagen. Noch me-
vrouw Van Donk, noch één van de kleintjes bleken thuis te
zijn. Natuurlijk maakten ze zich over die ontdekking niet on-
gerust. „Loes is zeker met de kinderen gaan wandelen en wat

45

lon, waar de stadsbeiaardier zo prachtig op speelde. Dat was
nu allemaal voorbij.

Van rechts en links kwamen de dorpsmensen op het ver-
trouwde geluid af. De jongens zagen dadelijk bekende gezich-
ten. De bakker, de veldwachter, Floor met zijn vader, en daar-
ginds - ja, kijk, dat was Govert Tyling, braaf meestappend tus-
sen een man en een vrouw.

„Zeker z'n oom en tante!” vermoedden ze alle drie.

Het viel niet mee, om aan plaatsen te komen, ieder scheen
hier zijn eigen plekje te hebben en de kerk was behoorlijk vol.
De koster, een spraakzaam mannetje van even in de zestig,
schudde bedenkelijk het hoofd, toen oom Paul hem aanklampie.

„U bent met z'n zessen, nee, zóveel plaatsen vlak bij mekaar
zijn d'r niet over. 'k Zal een paar stoelen krijgen voor u en de
jongeheren, misschien kan de juffrouw met de kleine meid dan
nog in een bank. D'r zijn altijd wel mensen, die een keer over-
slaan!”

Zo kwamen ze dan toch allemaal nog te zitten, al trok Rita
een heel zuur gezicht om dat „juffrouw” tegen haar moeder
en „kleine meid” tegen háár.

De drie jongens hadden maar weinig aandacht voor wat de
dominee zei. Dat kwam doordat ze in een hoek van 't kerk-
portaal „onwijze Hein” zagen staan, doodstil en eerbiedig met
z'n gescheurde pet in de hand. Ieder ogenblik verwachten ze,
dat hij zou beginnen te praten of iets mals zou doen, maar er
gebeurde niets.

Tante An had hem zeker ook opgemerkt, want toen de kerk
uit was, begon ze over hem tegen de koster.

„Gaaf die stumper elke zondag naar de kerk? Begrijpt hij er
dan nog wat van, of moet hij het soms van z'n moeder?”

„Van Ka? Kan de juffrouw net denken! Die zet er zelf nooit
een voet in!”

„Waarom doet hij het dan wel?”

„Ik denk, dat hij op de klok af komt. 'k Heb hem wel eens
stiet gebracht, maar hij blijft altijd staan. Och, en lastig is hij
niel, dus laat ik hem maar betijen. Eerst lachten de mensen er

44

verder afgedwaald dan ze van plan was!” veronderstelde
tante An.

„'t Is mogelijk”, zei oom Paul, „maar ik denk eerder, dat ze
bij de boerin op visite is en de tijd vergeten heeft. Weten jul-
lie wat we doen? We stappen allemaal met elkaar op de boer-
derij aan en overvallen het stel!”

Zo deden ze dan, maar wat schrokken ze, toen ze op de boer-
derij aankwamen! Want daar vonden ze in de keuken een
doodsbleke tante Loes, met op haar schoot een huilende pik-
zwarte Tobie, en naast haar een niet minder ontoonbare Bep,
wie het schreien óók al nader stond dan 't lachen. De boerin
kwam juist met een glas water aanschommelen, ze reikte het
Tobie's moeder aan en gaf hoofdschuddend opheldering aan
de anderen.

„Och, mijnheer, juffrouw, wat een schrik was me dat! Daar zit
ik op m'n gemak met uwe zuster bij een kopje koffie, de baas
was naar 't dorp en die twee hummels daar speelden wat in de
wei - en daar komt Jaap, m'n oudste jongen, ineens binnen-
vielen: „Moeke, help, de stier is lost!” Wij met ons beiden
het land in en Jaap er op uit, om de knechts te zoeken. En laat
me dat smerige beest nou als een gek achter die kleine scha-
pen aan zitten! Kom, lieve mens, stil nou maar. 't Is toch goed
afgelopen!”

Dat laatste was tegen tante Loes, die, nu ze in gedachten alles
nog eens beleefde, zenuwachtig begon te snikken.

„Zijn de mannen het dier de baas geworden?” vroeg tante An,
haar kleine meisje met trillende handen naar zich toe trek-
kend.

„Natuurlijk”, antwoordde de vrouw, op een toon van: „wat
dacht je anders!”

En ze liet er meteen op volgen:

„Nou had ik gedacht, dat jullie vandaag met de hele troep
maar bij ons moesten eten. Wij zijn wel gewoon aan een huis
vol mensen en de dames zullen nou wel te veel in de war zijn,
om zelf te koken!”

Aan die gulle uitnodiging werd graag gevolg gegeven, maar

46

eerst ging oom Paul de knechts bedanken - en natuurlijk dankten ze 's avonds, eer ze naar bed gingen, samen de Hemelse Vader.

48

VIII. EEN MISLUKTE DAG

Er zijn van die dagen, waarop alles je tegenloopt, en zulke dagen heb je in de vakantie net zo goed te wachten, als in de schooltijd. Jo, Koos en Free beleefden ook zo'n dag, de eerste maandag van hun kampeertijd.

't Begon met regen. Heel vroeg in de morgen werden de moeders en Rita wakker, doordat er dikke druppels op het zeil van de tenten kletterden.

„O, moe, hoor toch eens wat een weer!“ schrok Rita. „Zou dat de hele dag zo blijven?“

„Kind, daar weet ik niets van!“ was 't antwoord. „Dat zullen we kalmpjes moeten afwachten!“

„Ik hoop het maar niet!“ zei tante Loes, die bezig was de half-ontwaakte Tobie een beetje water te geven. „Hoe moeten we ons wassen en ons bed afhalen, als het aan één stuk door regent?“

„Dan gaan we in bed zitten lezen, da's ook wel leuk!“ fantaseerde Rita genoechlijk. „En anders leest u of moe ons een beetje voor, dan kunnen wij er lekker bij blijven liggen!“

Ze glunderde in 't vooruitzicht en scheen zich al tevreden neer te leggen bij 't idee van een regenachtige dag.

„Nu stil wezen, Rita, anders komt Bep ook nog uit haar slaap!“ vermaande tante An.

Tante Loes had Tobie weer goed gelegd, en alle vier gingen ze nog een poos slapen.

Maar toen er een paar uurtjes later ook in de andere tent beweging kwam, regende 't nog even hard. Oom Paul zag het dadelijk, toen hij naar buiten keek.

„Dat is wat raars vandaag, jongens!“ zei hij. „Nu zullen we voorlopig in de tent moeten blijven, er zit niets anders op. Allo, laten we om te beginnen de dekens maar eens opvouwen en ons aankleden!“

49

Ja, dat was voor de heren zo'n toer niet, maar bij de dames was 't gekker. Die hadden immers veel méér beddegoed. En toch moesten ze ruimte hebben om hun toilet te maken!

Het kwam natuurlijk wel voor elkaar, al ging 't een beetje eigenaardig. Ze kleedden zich zittend in bed aan, wat met de nodige pret gebeurde, en hielpen de kinderen op dezelfde manier. Uit de tent gaan om zich te wassen konden ze echter niet, en hoe kwamen ze aan hun bôdschappen, als het niet droog werd?

Gelukkig kwam na een goed half uur een knecht van de boerderij op een paar grote waterlaarzen aanbaggeren met het bericht:

„Compliment van de vrouw en dat u maar nergens over in de put moet zitten. We zullen u netjes bedienen!“

Opgelucht somden de dames hun behoeften voor die dag op, vroegen de man beleefd, om uit de herentent een paar broden en een mes voor hen te halen, en maakten zo goed als 't ging de ochtendboterham klaar. 't Was wel niet lekker met ongewassen handen en zonder boter of kaas er op, maar dat konden ze voor een keertje niet zo nauw nemen.

„De Batavieren zullen 't vast nog wel minder gedaan hebben!“ grapte de boerenknecht, die 't ontbijt van de ene tent naar de andere transporteerde en die zijn vaderlandse geschiedenis nog niet verleerd bleek te zijn.

Het bleef tot ieders verlichting niet heel de dag door regenen. Om een uur of elf klaarde de lucht op en brak warmte het zonnetje door. Nu kon de familie zich eindelijk wassen en nu duurde het ook niet lang, of de jongens trokken er op uit, om de scha van de verloren morgen in te halen.

De narigheid was echter de wereld nog niet uit. 's Middags na het eten, toen ze net Floor hadden afgehaald, om een fietstocht te maken, kwamen ze in de dorpsstraat „onwizje Hein“ tegen, achtervolgd door een troep schreeuwende jongens en meisjes.

„Daar heb je 't weer!“ maakte Floor de anderen opmerkzaam. „Zijn ze hem weer aan 't sarren, die helden! M'n moe-

50

der moest het zien, dan kwam ze er met de pook en de mattenklopper tegelijk op af!"

„Góvert is er bij!" ontdekte Jo. „Kijk die Hein er een draf achter zetten!"

Met hun karretjes aan de hand stapten ze op het kabaal toe. Jawel, daar draafde de idioot op zijn sokken over de modderige straat. In een plas naast het trottoir drevén zijn klompen en achter hem aan rumoerde het plagend gezang van de kinderen:

„Onwijze Hein, onwijze Hein,

Waar alle mensen bang voor zijn!"

Dat laatste was maar een deuntje, want de angst zat veel meer bij de stumper zelf, die op zijn magere benen voortholde, of de politie hem achterna zat.

„Bah, wat een helden!" schold Koos nu op zijn beurt.

Free, die een driftkop was, als 't er op aan kwam, had zijn fiets al tegen de muur gegooid, pakte zonder zich te bedenken in elke hand één van de druipnatte klompen van Hein en begon er, tot grote schrik van de dorpskinderen, links en rechts mee om zich heen te maaien. De meisjes verspreidden zich gillend naar alle kanten en 't grootste deel van de jongens volgde hun voorbeeld.

Een stuk of wat bleven er achter, Govert Tyling ook.

„Wie heeft er nóg een paar klompen, dan zal ik hem leren!" schreeuwde hij tegen zijn kameraden.

Geen van hen was echter zo gediensig, om in die nattigheid z'n klompen uit te trekken, en Govert zelf had schoenen aan. Wel waren er een paar makkers bereid, om met hun vuisten de strijd aan te binden. Dat lieten Koos, Jo en Floor natuurlijk niet op zich zitten. In een ommezieën lagen ook hún fietsen tegen de muur, en nu duurde 't maar even, of door de modder wentelde zich een verwarde kluwen van armen en benen. 't Was een kort, maar hevig gevecht, waarbij niet alleen rake klappen, maar ook schoppen en elleboogstompen uitgedeeld werden.

51

Tot er na ruim tien minuten een eind aan kwam, doordat één van de jongens aan de overkant de glimmende knopen van de veldwachter opmerkte en onverwacht opsprong met de angstige waarschuwing:

„Pas op, daar is Beekmans!"

Of ze toen van benen-maken wisten, de schreeuwers van daarnet! Binnen tien tellen waren ze uiteen gestoven en in verschillende richtingen verdwenen.

Floor en de stadsjongens zochten buiten adem hun fietsen weer op, maar toen ze er op wilden stappen, riep Koos opeens:

„Free, je broek is gescheurd, precies in 't kruis!"

Verschrikt tastte Free met zijn ene hand naar de aangewezen plaats. Ja, hoor, Koos had gelijk. Er zat een grote scheur in zijn broek!

„Da's nou ook wat!" zei hij bedrukt. „Wat zal moe zeggen! 't Was pas een nieuwe!"

„We zullen geen van allen vriendelijk aangekeken worden!" voorspelde Floor. „We zien er allemaal uit als turfgravers met dat gerol in de modder!"

Nee, erg vriendelijk keken de moeders niet, toen ze hun zontjes thuis kregen. Vooral tante An was verdrietig.

„Dat is wel echt een mislukte dag vandaag!" zuchtte ze, terwijl ze Free hielp, om de gehavende broek zo voorzichtig mogelijk uit te doen.

Oom Paul dacht er anders over.

„Een mislukte dag is het zeker niet!" zei hij ernstig. „De verdediging van een stakker als Hein is wel een gescheurde broek waard!"

En daar moesten de dames hem dan toch gelijk in geven.

53

IX. GOVERT NEEMT WRAAK

Er gebeurde die dag verder niets, dat aan de vechtpartij in de dorpsstraat herinnerde. Maar 's avonds laat - Bep en Tobie sliepen al lang en oom Paul was met drie jongens nog even een luchtje gaan scheppen - zag Rita, die in 't gras vóór de tent zat te lezen, eensklaps een slordig-geklede vrouw aankomen, die met kordate driftige stappen op hun voorlopige woning aan stevende.

„Moe, tante, kijk eens! Die juffrouw komt hierheen!" wenkte ze de dames, die er geen erg in hadden.

Vóór ze tijd hadden om de onverwachte bezoeker tegemoet te gaan, was deze de tenten al genaderd. Ze zag er niet uit als iemand, die een vriendschappelijk praatje kwam maken. Ze nam niet eens de moeite, om goedenavond te zeggen, maar plantte aanstonds haar handen in de zij en vroeg strijdlustig: „Wie van jullie beiden is de moeder van die kwajongen, die er vanmiddag met Hein z'n klompen vandoor is gegaan?"

Grote verbazing bij de twee vrouwen,

„Klompen?" herhaalden ze allebei tegelijk. „We weten nergens van!"

„Maak dat je man wijs!" was het brutale antwoord. „Jullie zullen niet weten, dat die ondeugende rakkers vanmiddag mijn jongen achterna gezeten en uitgejouwd hebben, en dat ze toen per slot van rekening z'n klompen ook nog zoek hebben gemaakt!"

Bij dit verhaal ging de moeders een licht op. Deze vrouw was dus Ka, de moeder van „onwijze Hein", die zich kwam beklaagen over 't gebeurde van die middag. Maar hoe ter wereld kwam dat mens op de gedachte, dat hún jongens de plaaggeesten van haar zoon waren?

„U bent in de war, juffrouw", probeerde tante Loes vriendelijk

54

uit te leggen, maar de schelle stem ratelde er dadelijk weer tegenin.

„Juffrouw, juffrouw, ik ben geen juffrouw! Ik ben Ka, Ka van Symen Burgers, en ik laat me niet voor de gek houden door zulke kale stadsmadams als jullie zijn!”

„Oóóó!” deed Rita verontwaardigd, terwijl ze met grote schrik-ogen van de één naar de ander keek.

Tante An stuurde haar vlug de tent in, 't werd hoog tijd voor haar om naar bed te gaan. Tante Loes wilde nog eens geduldig opnieuw beginnen met haar verklaring, maar dat was niet meer nodig, want juist op dat ogenblik kwam oom Paul met de jongens terug. De tantes slaakten een zucht van verlichting. „Zeg, Free”, ondervroeg tante An haar zontje, „heb jij vanmiddag de klompen van Hein niet gebruikt, om die kinderen in de dorpsstraat op de vlucht te jagen?”

„Ja zeker, moe. Dat heb ik u toch verteld!”

„En weet je nog, waar je ze gelaten hebt?”

„Die klompen? Nee, dat weet ik niet meer. We hebben de fiet-sen gepakt en toen zijn we naar huis gegaan, omdat m'n broek zo gescheurd was!”

„Dit is de moeder van Hein”, verklaarde tante An, „en die kwam vragen...”

„Ik kom nergens om vragen!” tierde Ka weer. „Ik kom alleen vertellen, dat jullie maar voor nieuwe klompen te zorgen hebben, als het ouwe paar niet terecht komt! Wat denken jullie wel? Eerst een onnozele tober nalopen en plagen, en dan z'n klompen nog weg gappen op de koop toe.!”

Maar nu kwam oom Paul tussenbeiden. Hij had tot zóver het hele gesprek aangehoord zonder er zich met één woord in te mengen. Nu 't hem echter duidelijk werd, dat hier een groot misverstand in 't spel was, meende hij, dat het tijd werd om zich er mee te bemoeien.

„Gaan jullie eens allemaal in de mannentent, dan zal ik met die vrouw praten!” commandeerde hij de anderen, die dat bevel maar al te graag opvolgden.

„Wat een furie!” zei tante An tot haar schoonzuster, toen ze

55

in de tent bij elkaar zaten. „Als ik wist, dat ze hier allemáál zo waren, dan zette ik al deze dagen geen voet meer in 't dorp!” Buiten slaagde oom Paul er intussen met veel moeite in, om vrouw Burgers te overtuigen, dat ze het helemaal bij 't ver-keerde eind had. Ze was er eenvoudig beduusd van, toen het tot haar dóórdrong, dat de jongens haar ongelukkige zoon juist verdedigd hadden en dat dáárvoor die klompen dienst hadden gedaan, terwijl Free er bovendien nog een scheur in een gloednieuwe broek bij had opgelopen. Nou, dan hoopte ze maar, dat mijnheer en de dames het haar niet kwalijk namen, en dan moest die jongen van Tyling tegenover de kerk haar nog eens weer wat vertellen! Ze ging vanavond nog naar zijn tante toe, om haar aan 't verstand te brengen, wat een lieve neef ze er op na hield! En als ze mijnheer een raad geven mocht, dan moest hij 't er niet bij laten zitten, maar er gewoon-weg naar toe stappen, om schadevergoeding voor die broek! Met de belofte, dat zij in ieder geval het geld voor de klompen terug zou krijgen, lukte het eindelijk, om haar beleefd groe-tend de aftocht te doen blazen. Recht als een kaars, de handen nog op de heupen en het hoofd krijgshaftig in de nek, toog ze op haar nieuwe doel af.

„Zo, dat hebben we weer gehad!” zei oom Paul, toen hij bij de rest van 't gezelschap terug kwam.

„Is ze weg?” vroegen de twee moeders als uit één mond.

„Ja, ze is naar de familie Tyling. Die Govert, over wie Koos en Jo de laatste dagen telkens praten, schijnt haar verteld te hebben, dat het ónze jongens zijn geweest, die Hein vanmid-dag zo'n schrik hebben aangejaagd!”

Het drieliet stond paf! Dat was dan de wraak van Govert Ty-ling, die ze al lang verwacht hadden, maar waarop ze na de ruzie van vandaag wel heel stellig hadden gerekend.

„Zo'n gemene knul!” schamperde Free, en Koos dreigde:

„'k Zal hem wel leren, wacht maar!”

„Dat zul je niét, jongen!” kwam oom Paul er nadrukkelijk tegenop. „We mogen onszelf wél verdedigen, maar nooit wre-ken. Er is er maar één, die dat doen mag, en aan Hem moeten

56

we 't overlaten. „Mij is de wraak, ik zal het vergelden!” heeft Hij gezegd. Dat moet genoeg voor ons wezen. Ik weet zeker, dat je eigen vader dat ook zeggen zou, als hij hier was!” Tante Loes knikte.

„Ja, Koos, oom heeft gelijk!” zei ze. „Eigen rechter spelen mo-gen we niet. Bovendien” - ze glimlachte even bij de gedachte- „bovendien vermoed ik, dat Govert z'n portie nog ruimschoots krijgt vanavond. Die moeder van Hein lijkt me wel iemand aan wie zoiets toevertrouwd is!”

De jongens lachten mee. Ja, dat geloofden zij ook wel! Oom Paul bleef, ook toen Free en zijn makkers al onder zeil waren, nog een hele tijd over 't geval nadenken. Die Govert Tyling, daar had hij in deze dagen nog niet veel goeds van gehoord. Dat scheen een heel onplezierige jongen te zijn. Hij moest er toch eens méér van te weten zien te komen, besliste hij bij zichzelf. En ondertussen vermoedde hij evenmin als de anderen, dat de gelegenheid, om de familie Tyling nader te leren kennen, zich veel eerder en op een heel andere manier zou voordoen dan hij gedacht had.

57

X. RAMPEN!

De regenbuien van die éne dag kwamen vooreerst niet terug. Integendeel, het werd warm. Als de vakantiegangers 's mor-gens hun tenten uit kwamen, straalde de zon hun al tegemoet. En waren ze een paar uur op, dan wisten ze zich van de hitte niet meer te bergen. 't Was voor de jongens geen hapje, om in zulk broerierig weer met emmers water te sjouwen, en met een zware boodschappentas of een volle bus petroleum over straat te lopen. Maar ze pruttelden niet, want ze hadden veel liever warmte dan regen.

't Was op één van die snikhete dagen, dat ze na het middag-maal met oom Paul en de tantes buiten zaten. Rita was met Tobie en Bep in de tent gekropen, waar ze hun op haar ma-nier sprookjes zat te vertellen. Ze bedacht die verhalen zelf en ze hingen van onzin aan elkaar, maar daar waren het dan ook sprookjes voor.

„'t Zou me niets verwonderen, als we vandaag onweer kre-gen!” zei oom Paul. „'t Is al een dag of wat zo drukkend heet, dat kan zó niet heel lang meer duren!”

De moeders waren het met hem eens. Ze zaten allebei met een zakdoek in de hand voor de kriebelende onweersbeestjes, die hen maar niet met rust lieten. Ze konden wel aan het wegve-gen blijven.

Er kwam onweer, al heel gauw nadat oom Paul de opmerking had gemaakt. Een dof gerommel in de verte kondigde de bui aan. Tobie, doodsbang voor dat geluid, kwam direct uit de tent vliegen en zocht bescherming bij zijn moeder, die hem met sussende woorden op haar schoot nam. Rita en Bep lieten hun angst minder blijken, maar kozen veiligheidsshalve toch een plaatsje in de onmiddellijke nabijheid van pa en moe. Even later barstte de bui los. De slagen volgden elkaar op,

58

klok nooit. Alleen, als er brand is, zegt Floor!"

Oom Paul had de kleintjes al vlug neergezet en was opgestaan.

"Ik ga naar 't dorp, misschien kan ik ergens mee helpen. 't Gevaar is hier nu voorbij, jullie kunnen gerust alleen blijven!"

Daar wilde echter niemand van horen, ieder was even benieuwd, om te weten, wat er gebeurd was. Zo trokken ze er met hun allen op uit, de moeders met Tobie en Bep aan de hand.

Onderweg sloten zich ook de boer en zijn knechts bij hen aan. Jaap, het zontje, dat meelopen wou, werd door zijn vader terug gejaagd.

"Vooruit, naar huis toe! Jij blijft bij moeke!"

Het hele dorp was in rep en roer, toen ze er aankwamen. Je kon geen been trekken op straat, zo druk was het. Alles wat lopen kon was uit de huizen gestroomd.

"Zijn er ongelukken gebeurd?" vroeg oom Paul aan een paar meisjes, die met bleke, verschrikte gezichten voorbij kwamen stuiven.

"O, mijnheer, 't is verschrikkelijk!" klonk het terug. "Vrouw Tying is door de bliksem getroffen, toen ze net bij de bakker vandaan kwam. Ze hebben haar naar huis moeten dragen, want ze was helemaal buiten westen. En bij de dwerg staat het hele achterhuis in brand, zeggen ze. De spuit is er al naar toe!"

Meteen hielden ze al weer verder, de kant naar de kruidenierswinkel op, waarheen bijna alle mensen hen volgden.

Koos en zijn makkers kregen, zodra ze het huis van Korsen bereikt hadden, Floor van de slager in 't oog. Hij had hen ook gezien en kwam dadelijk op hen af.

"M'n vader is ook bij de brandweer!" verklaarde hij snel, terwijl hij zijn pet afnam voor oom Paul en de dames.

"Brandt de winkel ook al?" vroeg tante Loes.

"Nee, juffrouw, enkel het achterhuis maar!" lichtte Floor in, die net als de meeste dorpsmensen niet gewend scheen te zijn aan het woord "mevrouw".

"Waar is de man zelf?" wou oom Paul weten.

61

felle bliksemstralen flitsten door de lucht en een kletterende regen joeg het hele gezelschap de tent in. De kleintjes hielden nu allebei, Rita zag wit als een doek en hield haar armen om moeders hals geklemd. Zelfs de jongens voelden zich niet op hun gemak en aan de gezichten van de twee vrouwen zag ze wel, dat die er niet veel beter aan toe waren.

Oom Paul was de enige, die kalm bleef. Hij had Bep en Tobie elk op een knie getrokken en zei ernstig tegen de anderen:

"Laten we er aan denken, dat we hier niet alleen zijn!"

Niet alleen - och, natuurlijk, dat wisten ze wel. Er was toch altijd iemand bij hen, iemand, die sterker is dan onweer en ieder ander gevaar. De moeders schaamden zich een beetje, omdat ze dat even vergeten hadden.

Met kloppende harten nog wel, maar toch iets rustiger dan zo even, wachtten ze af, wat er verder gebeuren zou.

Ineens, net toen het een paar minuten stil gebleven was, schrokken ze allemaal op door een ratelende slag, die knetterend nadreunen bleef, en een lichtstraal, die de lucht rood kleurde.

"Dat is ingeslagen, daar kun je vast op aan!" zei tante An, die over al haar leden trilde van schrik.

Tante Loes en oom Paul knikten zwijsend. Ook zij twijfelden er geen ogenblik aan, dat dit een ongeluk ging veroorzaken.

"Als het maar niet in 't dorp is!" kwam Free, die aan het gezin van de slager en aan de kerktoeren dacht.

"Als dat waar is, zullen we 't gauw genoeg horen!" meende zijn vader.

Een poosje duurde het onweer nog, toen zakte het langzaam af. De laatste slag bracht weer nieuwe onrust, dat was er precies zo één als daarstraks, en opnieuw werd de hemel rood gekleurd door het licht. Maar toen er daarna geen slagen meer kwamen en ook de regen ophield, schreeuwde Koos plotseling:

"De klok! Oom, moeder, hoor eens! De klok!"

't Was zo. Heel in de verte klonk zwaar en onheilspellend het gelui van de torenklok.

"Dat betekent wati!" wisten de jongens. "Om deze tijd luidt de

60

"Nog binnen, geloof ik. 'k Zie hem tenminste nergens!"

En haastig stapte oom op de winkeldeur toe.

Op 't zelfde ogenblik zagen ze Beekmans, de veldwachter, naar buiten komen, met het totaal verbijsterde mannetje als een kind in zijn armen.

"Hij was met geen stok uit z'n huis te krijgen, mijnheer. Ik heb gepraat als brugman, en toen dat niet hielp, heb ik hem maar vierkant opgepakt. Hij wou beslist wachten tot z'n hele boeltje er uit gesleept was!"

"Zijn ze daar al mee begonnen?"

"De winkel is leeg gehaald, ze hebben alles zo lang in de huizen aan de overkant binnengesjouwd. Wat achter staat zal wel niet meer te redden zijn!"

Een troep nieuwsgierige en medelijdende dorpsgenoten verdrongen zich bij de open deur, maar de politieman dreef ze allemaal achteruit.

"Doorlopen, mensen, we komen hier toch al ruimte tekort. Laat iemand die stumper voor z'n rekening nemen, dat is tenminste een manier, om te helpen. De man kan niet op straat bivakkeren vannacht!"

"We kunnen hem wel naar de boerderij brengen!" opperde tante An. "De boerin zal graag een plekje voor hem inruimen, dat weet ik zeker. Toe, jongens, vraag het eens aan de boer, die staat verderop met een andere man te praten."

De boer maakte geen bezwaar. Waar voor acht mensen plaats was, daar aten en sliepen er ook wel negen. In tijd van nood moest je mekaar bijspringen, dat sprak vanzelf, en die dwerg mocht dan een beetje apart zijn, ze konden hem toch niet aan z'n lot overlaten.

't Viel echter nog lang niet mee, om de winkelier over te halen. Hij wou bij z'n spulletjes blijven, hield hij koppig vol, en als niemand het aandurfde, om de boel in veiligheid te brengen, dan zou hij het zelf wel proberen.

"Hóé wil je dat dan proberen, man? De hele achterkant van je huis brandt immers al! Kom, gebruik je verstand, je zou

62

het er tóch niet alleen uit gekregen hebben!" redeneerde oom Paul met eindeloos geduld tegen alle protesten in. „M'n kástje moet er uit, en wat er bovenop staat!" verzette de man zich haastarrig. „Wat er vérdér in huis is, moet dan maar blijven staan!"

De jongens herinnerden zich bij die woorden het wankele kástje, dat ze op de middag van de eerste kennismaking in een hoek van 't woonvertrek hadden gezien, en het met stof bedekte koperwerk, dat er op stond. Was baas Korse daar zó op gesteld, dat hij nog liever die oude rommel zou willen redden dan zijn meubeltjes? Daar begrepen ze nu helemaal niets van, en ze durfden geen uitleg te vragen ook. 't Was zo'n eigenaardig mannetje, hij kon wel boos worden, als ze nieuwsgierigheid toonden.

Toch lukte het eindelijk, om hem mee te krijgen. De moeders wandelden vooruit met de kinderen. Oom Paul regelde zijn stap naar de onnatuurlijke dribbelpasjes van de kruidenier, die met gebogen hoofd naast hem liep en geen woord sprak. Zo kwamen ze op de boerderij, waar de vrouw met haar dochter en haar drie jongetjes aan het hek stond. Ze trokken allemaal heel verbaasde gezichten, toen ze zagen wie met hen mee was gekomen.

„Heb je nou ooit..." begon de boerin al, maar oom Paul viel haar gauw in de rede.

„We zullen dadelijk alles vertellen, maar we gaan eerst rustig zitten!"

Zo ging het dan ook, en de goedhartige boerenvrouw was aanstonds bereid, om een slaapplek in orde te maken voor de baas van het winkeltje, die zo onverwacht dakloos geworden was.

Tegelijk met de boer, die na een goed kwartier thuis kwam, verscheen ook de postbode met de krant en het laatste dorpsnieuws.

„De vrouw van Lubbert Tyling moet er bar slecht aan toe wezen!" vertelde hij aan de boerin. „Ze hebben opgebeld naar

63

de vader van Govert, dat is de enige familie. Hij kan er vanavond nog zijn als 't moet!"

„'t Is toch wat!" zei de vrouw medelijdend. „Zo'n flink gezond mens, en nou in eens dít!"

In de ogen van baas Korse kwam even iets pijnlijks, toen de naam Tyling genoemd werd, maar hij zei niets.

De postbode had nog méér te vertellen, maar daar wachtte hij mee tot later, toen hij met oom Paul en zijn troepje tot aan de tenten opliep.

„Ze hebben de dwerg z'n huis niet kunnen redden, mijnheer. Alleen de winkel staat nog, de rest is er helemaal aan gegaan. Maar nou kunt u nooit raden wat die onwijze Hein gedaan heeft. Toen de brandweer aan de achterkant bezig was, is hij door een raam aan de voorkant geklommen - en even later kwam hij de winkel deur uit zwoegen met dat armzalige kástje op z'n nek, dat in de achterkamer stond. Hij zag er uit... Z'n hoofd en z'n handen zaten vol brandwonden. De dingen, die op het kástje gestaan hadden, rolden naar alle kanten over de straat, dat begrijpt u. Dat kan nou alleen een gek verzinnen, om voor zo'n waardeeloos half vermolmd ding z'n leven te wagen!"

De kampeerdere stonden sprakeloos van dit relaas. Geen van hen had de idioot in 't gedrang bij het brandende huis opgemerkt. Hij had zeker gehoord, dat de winkelier met zo'n koppige volharding voor zijn kástje stond te pleiten, en was er toen zonder bedenken in gegaan, om het te redden. 't Was wáár, wat de postbode zei. Zoiets kon alleen een stumper als Hein in z'n hoofd krijgen. Maar toch...

„Jongens", gelaste oom Paul, „loep eens gauw terug naar de boerderij en vertel aan baas Korse, dat zijn kástje er tóch nog uit is gekomen. 't Is misschien wel een erfstuk, waar hij bijzonder aan gehecht is!"

De jongens deden onmiddellijk wat hun gezegd werd, en toen ze in de grote boerenkeuken stonden en hijgend van 't snelle lopen hun boodschap overbrachten - toen zagen ze iets, dat ze zéker niet verwacht hadden. Van de bijna norse stroefheid

64

van de kruidenier was opeens niets meer over. De tranen kwamen hem in de ogen van blijdschap en dankbaarheid.

„Ga maar aan Ka zeggen, dat ze nooit meer een cent voor Hein z'n pruimtabak hoeft te betalen!" droeg hij hun op, toen ze weg gingen.

De drie vrienden hadden er eigenlijk pret om gehad, dat die Hein voor zo'n kástje maar zó door het vuur was gelopen. Maar nu ze zagen, hoe overgelukkig het mannetje was, nu kwam er voor die pret een gevoel van bewondering in de plaats. Stil gingen ze heen, met de belofte, dat ze morgen direct naar Ka zouden gaan, om te vragen, hoe 't met Hein was. Nu ging dat niet meer, 't was onder alle bedrijven al avond geworden. Nog druk na-pratend over alles, wat er die middag gebeurd was, zochten ze vlug de kampeertenten op.

65

XI. VERGEVEN IS MOEILIK

De jongens hielden zich aan hun belofte. Zo gauw ze de volgende morgen hun brood op hadden, gingen ze naar vrouw Burgers. De weg er naar toe vonden ze makkelijk genoeg; 't was aan de straatweg en daar stonden maar weinig huizen. Ze werden uiterst vriendelijk ontvangen. Na die geschiedenis met de klompen, waarvoor Rita haar in opdracht van tante An het geld was komen brengen, was Heins moeder tegenover de stadskinderen de beleefdheid zelf. 't Was jonheeren voor en jongejuffrouw na, zo vaak ze haar tegen kwamen. Nu vertelde ze, dat Hein op bed lag, maar er gelukkig niet erg aan toe was. Ze had flink op hem gescholden, toen hij zo toegetakeld thuis gekomen was, maar ze had hem meteen als een kleine jongen uitgekled en in bed gestopt. Een buurmeisje was de dokter voor haar gaan roepen en die had haar dadelijk gerust kunnen stellen. Heins brandwonden waren niet gevaarlijk, met een dag of drie zou hij wel weer klaar zijn. Opgelucht keerde het drietal met dat bericht terug naar de boerderij en de tenten. Halverwege de straatweg ontmoetten ze Floor, die al overal naar hen gezocht had. „Zeg, moet je horen!“ begon hij zonder morgengroet, toen ze bij elkaar waren. „Ik heb jullie gisteren toch gezegd, dat m'n vader bij de brandweer is. Nou, toen ze gisteravond klaar waren met blussen, heeft vader de burens nog even geholpen, om de boel uit de winkel weer op z'n plaats te brengen, en toen hebben ze gemerkt, dat er een luik in de vloer zat met een geheime schuilplaats er onder!“ Dat was niets vreemds voor de kameraden. Daar hadden ze in de afgelopen jaren zo dikwijls van gehoord, dat ze er helemaal niet van opkeken. „Hebben ze er nog wat gevonden?“ wou Koos weten. „Nee, dat niet!“ was 't antwoord, en het was aan Floors stem te horen, hoe jammer hij dat vond.

67

Toen, na een ogenblik stilte, kwam er haperend uit: „Zou mijnheer hier niet voor me naar Kersen willen gaan, en vragen, of hij even bij ons - bij Lubbert Tyling - kan komen?“ Nu werd de verbazing nog groter. „Waarom wilt u dat mijn man dat doet? U was toch zelf op weg naar hem toe?“ vroeg tante An een beetje wantrouwend. „Ik kan niet, juffrouw!“ barstte Tyling uit. „Ik kan hem niet onder de ogen komen! M'n vrouw stond er op, dat ik gaan zou. Ze is zo erg ziek, dat hebt u misschien wel gehoord, en nou wil ze hem zo graag nog wat zeggen, voordat...“ Hij bleef steken, leunde met beide handen op het stuur van de fiets, die het dichtst in zijn buurt stond. Maar na een paar tellen ging hij toch weer verder. „Ik wil het u wel vertellen, u gaat hier toch weer vandaan en u kent hier geen mens. Voor de lui in 't dorp wil ik het niet weten, die blijven je er zo op aankijken. Maar aan iemand moet ik het toch kwijt!“ „Gaat u dan even kalm bij ons zitten!“ nodigde tante Loes, die zag, hoe zwaar de man het had en medelijden kreeg. Toen, terwijl de moeders haar werk in de schoot lieten rusten en de drie jongens, door niemand gezien, op een afstandje mee-luisterden, kwam met horten en stoten Tylings verhaal. Zoals ieder in ons land, hadden ook de Oostdorpsse burgers indertijd last gekregen, om hun koper in te leveren. De meesten hadden, uit angst, maar het één of ander afgestaan. Alleen de kruidenier, die van alle dorpelingen het meeste koper bezat, had er niet aan gedacht, om ook maar iets weg te brengen, en had de hele zaak veilig opgeborgen op een plaats, waar geen mens van af wist. Vrouw Tyling was in die dagen verbazend slordig in 't betalen, hoewel iedereen in het dorp wist, dat Lubbert aan „zwarte handel“ deed. Een keer of drie had baas Kersen haar gemaand, om eens af te rekenen: hij moest zelf ook leven en kon niet blijven poffen. Tot het haar op een kwade dag was gaan vervelen en ze er driftig uit had gegooid: „Als dat gezeur nou niet afgelopen is, dan stap ik zo naar 't ge-

68

„Misschien heeft er wel een jood of een andere onderduiker in gezeten!“ fantaseerde Jo. „Of... jongens, weet je wat ook wel kan? De klok van de kerktoeren! De koster zei immers, dat ze die ook hadden laten onderduiken!“ Zo door pratend kwamen ze bij de boerin aan, brachten haar gauw even op de hoogte van hun bezoek bij Ka en wilden juist naar de tenten gaan, om ook daar verslag uit te brengen, toen ze een man zagen aankomen, die met langzame stappen en het hoofd omlaag ook die kant op ging. „Lubbert Tyling, warempel!“ zei Floor. „Hij wil naar jullie toe, lijkt het wel!“ „De oom van Govert?“ verbaasden de anderen zich. „Wat zou dié moeten, hij kent ons niet eens!“ Toch zag 't er naar uit, dat Floor het goed had geraaden. Ze zagen de man tegen één van de heuveltjes op klimmen en met de pet in de hand stilstaan voor de twee dames, die in 't zonnetje zaten te haken. De jongens begonnen nu vlugger te lopen, want ze wilden dolgraag horen, wat die vreemde man te vertellen had. Bij de tenten werd Goverts oom wat verwonderd begroet door de moeders, die er ook al niets van snapten, wat dat bezoek te betekenen had. Oom Paul was met Rita en de kleintjes een wandeling gaan maken. „Kunnen we u ergens mee van dienst zijn?“ vroeg mevrouw Van Donk vriendelijk. „Ja, ziet u“, verklaarde de man, die iets weifelends en onzeker over zich had. „Ja, ziet u, ik kom eigenlijk voor de dwerg, zoals ze hier zeggen. In 't dorp vertelden ze me, dat u hem gisteravond meegenomen had!“ „Hij is op de boerderij hier in de buurt!“ lichte tante Loes in. „Moest u hem spreken?“ „Gezicht van de man betrok. Hij knikte zwijsend, maar maakte geen aanstalten, om de weg naar de boerderij in te slaan. De vrouwen keken elkaar verbaasd aan, maar omdat hij niets meer zei of vroeg, deden zij het ook niet en gingen weer aan hun werk.

68

meentehuis, om te vertellen, dat jij je ouderwetse koperwerk niet hebt ingeleverd!“ Ze had van die bedreiging geen woord gemeend, ze had eigenlijk niet eens zeker geweten, of 't wel waar was van dat koper. 't Gevoel was geweest, dat het mannetje, doodsbenauwd voor de uitvoering van het dreigement, haar na die tijd nooit meer om het achterstallige geld had gemaand, en er ook niets van gezegd had, als ze later nog eens schuld bij hem maakte. Maar nauwelijks was het land weer vrij geworden, of bij haar eerste bezoek aan het winkeltje werd haar aan 't verstand gebracht, dat ze op geen pond zout meer hoefde te rekenen, al kwam ze nu met de dubbele prijs. Ze moest voortaan maar zien, waar ze haar boodschappen haalde, bij hem kon ze niet meer terecht. Deze geschiedenis kregen tante An en tante Loes bij stukjes en beetjes te horen en de man eindigde z'n relaas met de woorden: „M'n vrouw heeft het er zo kwaad mee, ze zou alles willen geven, als ze 't ongedaan kon maken!“ „Dat wil ik wel geloven!“ zei tante An verontwaardigd. „Al die tijd hebben jullie die stumper onnodig in angst laten zitten en hem bovendien nog het geld geweigerd, waar hij recht op had, terwijl je 't makkelijk geven kon! 't Is schande!“ Mevrouw Van Donk legde sussend de hand op haar schoonzusters arm. „Stil nu maar, An; de mensen hebben het moeilijk genoeg op 't ogenblik. Ik zal aan mijn broer vragen, of hij met die man praten wil. Tyling. Ga maar gauw naar uw zieke vrouw terug, ze zal wel wachten. En tegen de mensen in 't dorp zullen we er natuurlijk over zwijgen!“ De jongens hadden achter een paar struiken het hele verhaal mee aangehoord. Nu begrepen ze, waarvoor die schuilplaats onder de winkelvloer had gediend - en nu begrepen ze ook, beter dan gisteren, de ontroerende dankbaarheid van baas Kersen, toen hij z'n kastje met al wat er op stond in veiligheid wist. Toen oom Paul met de kinderen thuis kwam en dadelijk op de

70

hoogte gebracht werd, schudde hij ernstig het hoofd.

„Wat de mensen elkaar en zich zelf in één ogenblik aan kunnen doen!” zei hij langzaam. „’t Beste zou, geloof ik, zijn als we de man even hier lieten komen, dan hoeven ze er op de boerderij óók niets van te weten. En, jongens, denk er aan: mondje dicht tegen iedereen, ook tegen Floor!”

Dat laatste beloofden de jongens met tegenzin. Ze hadden graag het geval met hun makker in ’t dorp bepraat, om dan meteen eens flink uit te razen over die gemene lui van Tyling. Maar natuurlijk, als Flóór het wist, dan zou ’t maar heel even duren, of alle andere Oostdorpers wisten het ook.

Tante An stuurde Free er op uit, om de winkelier te gaan zeggen, dat pa hem graag even spreken wou. Het mannetje was onmiddellijk klaar om mee te gaan naar de mensen, die de vorige avond zo vriendelijk voor hem geweest waren. Maar toen hij eenmaal rustig bij hen zat en oom Paul hem vertelde, waarom ze hem hadden laten roepen, kwam er een harde trek om zijn mond.

„Ik wil goed zijn met alle mensen, maar dat is geen mens!” was zijn bescheid, en ’t kwam er zó bitter uit, dat de moeders er van huiverden.

Oom Paul liet zich zo maar niet uit het veld slaan.

„De vrouw is doodziek, Korsen, vergeet dat niet. Misschien sterft ze vandaag wel, en moet dat dan zó gebeuren, zonder dat ze haar schuld bekennen en om vergeving vragen mag? Bedenk, dat je er zelf óók wel erger aan toe had kunnen zijn dan je nu bent!”

Even was er een stilte. Toen klonk het al wat minder stroef: „Vergeven is moeilijk, mijnheer, als u dát maar weet!”

Vóór oom Paul daar antwoord op kon geven, kwam de zachte stem van tante Loes.

„De Heere Jezus bad voor de mensen, die Hem aan ’t kruis sloegen, Korsen. Dat was toch nog veel moeilijker, denkt u ook niet? Of hebt u daar nooit van gehoord?”

Wéér was het stil, een hele tijd nu. Toen richtte de kruidenier zich ineens op en zonder nog één woord te zeggen, zonder nog

71

eens achterom te zien zelfs, verdween hij op zijn greppige dribbelende manier in de richting van het dorp.

Ze keken hem na tot hij uit het gezicht was. Toen stonden de tantes op en gingen in de tent voor de middagpot zorgen.

„Zou hij er heen wezen, pa?” vroeg Free ondertussen.

„Dat kun je gerust geloven, jongen!” was het antwoord.

„Ik had het vast niet gedaan!” zei Koos beslist. „Iemand, die je zó gemeen behandeld heeft. . . Nee, hoor!”

„Dan mag jij er wel eens extra goed over nadenken, wat je moeder daareven zei!” meende oom. „Jullie zijn nog geen grote mensen en jullie hebben nog op geen stukken na zoveel mee gemaakt als baas Korsen. Want dat die man zo eenzellig is geworden, zal heus niet alleen door dat geval met vrouw Tyling gekomen zijn. Maar al zijn jullie nog jong, daarom mag je wel eens aan ernstige dingen denken en er van leren!”

Daar zeiden ze geen van drieën wat op terug. Koos en Jo dachten aan Govert, en aan de lelijke dingen, die ze zo vaak over hem zeiden. Baas Korsen had wel gelijk. Vergeven was moeilijk.

72

XII. BESLUIT

Het duurde wel een paar dagen vóór de mensen van Oostdorp weer helemaal in hun gewone doen waren! Er was ook opeens zóveel stof tot praten, ze konden er niet over uit!

In de nacht, die op die eerste dag na de brand in het winkeltje volgde, stierf de tante van Govert Tyling. Haar man, Govert en zijn vader waren bij haar. Een moeder had Govert niet meer, die was al gestorven, toen hij nog niet eens praten kon. Er werd besloten, dat Lubbert Tyling, die anders tóch maar alleen in zijn huisje bleef zitten, na de begrafenis met zijn broer en Govert mee naar de stad zou gaan en daar werk zoeken.

Voor baas Korsen moest ook een ander onderdak gezocht worden, nu het grootste deel van zijn huis en zijn meubels verbrand was. De winkel was weer netjes in orde gebracht, daar kon hij dus overdag zijn klantjes blijven helpen. Maar hij moest een huis hebben, waar hij eten en slapen kon, dat sprak vanzelf. De bewoners van de boerderij wilden hem wel bij zich houden, maar die zaten zo lastig-ver van ’t dorp.

Oom Paul vond een betere oplossing. Hij stapte de middag na de brand naar de moeder van „onwijze Hein”, om te vragen, of dié het mannetje in huis nemen wou. Hij zou natuurlijk kostgeld betalen, dan kon zij wat minder uit werken gaan en wat meer op haar onzozele zoon letten, want dat was hoog nodig. Ka had eerst flink wat tegen te sputteren. Die dwerg was zo’n wonderlijk kereltje, je wist nooit recht, wat je aan hem had. Maar omdat ze er diep in haar hart wel naar verlangde, om een beetje rustiger leven te krijgen, gaf ze zich op ’t laatst toch gewonnen.

Zo werd diezelfde middag het kastje met het keurig opgepoetste koperwerk, de enige eigendommen, die de kruidenier nog had, naar het huisje van vrouw Burgers getransporteerd. Een ledikant met beddegoed had de boerin nog over, „dat stond

73

bij haar toch maar in de weg en mensen, die niks hadden, gingen voor”. De man zelf kwam ’s avonds, door oom Paul weg gebracht. De jongens hadden ook mee gewild, ze vonden zo’n wandeling in de avond wel prettig. Maar tante An had ze terug gehouden.

„Pa wil nog eens rustig met hem praten, onderweg!” zei ze tegen Free.

Wat de beide mannen op weg naar ’t dorp bepraatten, kwamen ze niet te weten. Oom Paul zei alleen, toen hij thuis kwam:

„Dat mannetje heeft een boel verdriet gehad. De mensen hier denken, dat hij onverschillig is, en dat hij dáárom nooit in de kerk komt. Maar dat hebben ze mis. Hij is niet onverschillig, maar hij heeft door zijn gebrek veel geleden, óók van mensen, die elke zondag naar de kerk gingen. Kijk, jongens, daar kunnen we nu weer een les uit leren. We moeten niet enkel maar zéppen, dat we de Heere Jezus lief hebben. Dat is makkelijk genoeg. Maar anderen moeten het ook aan ons kunnen zien, dát is lang niet altijd even makkelijk!”

De laatste zaterdag van ’t verblijf in Oostdorp bracht twee verrassingen tegelijk. ’s Middags na het eten was oom Paul met de jongens naar het dorp gegaan, waar de koster hun de kerktoeren eens wat nader zou laten bekijken. En wie zaten er, toen ze terug kwamen, vóór de tenten op hen te wachten? Niemand anders dan mijnheer en mevrouw Segering, de vader en moeder van Jo, in druk gesprek met tante Loes en tante An. Nee maar, wat gaf dat een rumoerige begroeting, en wat was er aanstonds een massa te vertellen!

„Blijft u de hele dag?” wou Jo weten.

„Jongen, waar denk je aan?” protesteerde zijn moeder. „We komen jullie alleen maar even op zoeken en gaan met een uurtje weer weg!”

„Bent u op de fiets gekomen?”

„Nee, met een spoorbus. Maar vader, vertel jij nu eens gauw, wat voor nieuws we vanmorgen door de radio hebben gehoord!”

74

„Ja, laten we dat eerst vertellen!” stemde mijnheer toe. „De radio gaf vanmorgen om zeven uur het bericht door, dat maandagsavond de „Willem Drie” in de haven van Amsterdam binnenvallt!”

„De Willem Drie! Moeder, hoort u dat goed? De Willem Drie, vaders schip!” juichte Koos en hij vloog in de plotseling opwindende zijn moeder pardoes om de hals, wat Tobie maar zo-zo vond, omdat moeders liefkozende bijna altijd voor hem waren. Mevrouw Van Donk kreeg tranen van geluk in haar ogen. Ruim anderhalf jaar was haar man weg geweest, als stuurman op één van de grote Indiëvaarders en nu zouden ze hem dan eindelijk weerzien! Ze knuffelde haar kinderen één voor één en ging toen vlug aan 't uitrekenen.

Maandagavond binnen, dinsdagmorgen op de trein. . dan kan hij dinsdagmiddag al thuis wezen! Nu gaan we hier toch zo gauw mogelijk vandaan, is 't niet, Paul?”

„Ja, nu breken we maandag direct op!” besliste oom. „'t Was wel de bedoeling tot woensdag te blijven, maar dat gaat dan niet door!”

Zo bleef het dus afgesproken en zelfs de jongens hadden geen spijt van dat besluit, welnee! Wie kon ze plezieriger bezig houden dan de vader van Koos, met zijn opwindende en avontuurlijke zeemansverhalen? Ze verlangden nu zelfs naar de maandag, de anderhalve dag, die overbleef duurde hun veel te lang!

Maar toen 't eindelijk maandag was en alles klaar stond voor de afocht, toen vonden ze het toch wel even jammer, dat ze weg moesten. De dames waren met de drie jongste kinderen per spoorbus vertrokken, want tante Loes wou bijtijds over zijn, om nog van alles in huis te halen voor de ontvangst van haar man.

Nu was ook voor de „heren” het ogenblik van vertrek aangebroken. Er was hartelijk afscheid genomen van alle bekenden, vooral van Floor en zijn ouders en van de gulle boerin met haar huisgenoten. Oom Paul had de boer een kistje sigaren gegeven, dat was meteen voor de knechts, want die hadden

75

nog niets gehad voor die geschiedenis met de stier. De fietsen voor de twee moeders, bepakt met een deel van de kampeerbagage, bleven tot morgenochtend op de boerderij in bewaring. Zo gingen ze er vandoor, nagewuifd door de hele boerenfamilie.

't Was nu niet zoals twee weken geleden, toen ze op hun tocht door 't dorp haast geen mens ontmoetten. Integendeel, telkens werden ze aangeklampt met de belangstellende vraag: „Wel zo, zit de vakantie d'r op?”

De dorpsmensen hadden ontzag gekregen voor de mijnheer uit de stad, die zo resoluut in de bres was gesprongen voor dat ongelukkige mannetje uit de winkel.

Maar al ging 't niet vlug, toch belandden ze tenslotte op de straatweg.

„Zie zo, jongens, nu is de pret voorbij!” zei oom Paul. „Nu ga ik weer aan mijn werk en jullie over een paar weken ook!”

Maar dááaraan wilden de jongens niet denken, de school begon immers nog lang niet. En met die troost in 't vooruitzicht peddelden ze vrolijk stadwaarts.

76